

+3,5 %
749 396
57 524
830 178
-1,2 %
802 478
48 769
872 994

Sisällysluettelo

Toimitusjohtajan katsaus	4
Hallituksen toimintakertomus	5
Tilinpäätöksen liitetiedot	15
Emoyhtiön tilinpäätös	27
Konsernin tilinpäätös	50

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola

Yritysten Henki-Tapiolan toimialaan kuuluvat yrityksille myönnettävät henkivakuutustuotteet: yksilölliset henkivakuutukset, ryhmähenkivakuutukset, yksilölliset eläkevakuutukset ja ryhmäeläkevakuutukset.

Tapiolan Lahden toimiston asiakasneuvoja Minna Niemi käy asiakkaan kanssa läpi vapaaehtoisen eläkevakuuttamisen vaihtoehtoja.

Yritysassiakkeille lanseerattiin syksyllä 2008 Helppo henkilöstöpaketti -palvelu. Palvelukokonaisuus kehitettiin yrityspäätäjien keskuudessa toteutetun selvityksen perusteella. Palvelu on osoittautunut menestykseksi. Vallitsevassa taloudellisessa tilanteessa yrityksille on tärkeää

pitää henkilöstöstään huolta, koska seuraavan nousukauden alkaessa työvoimappula on todellisuutta

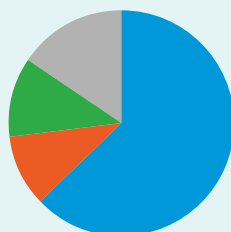
Maksutulo kasvoi 14,4 prosenttia
Yritysten Henki-Tapiolalle vuosi 2008 oli kasvun vuosi. Vakuutusmaksutulo nousi

ja markkina-asema vahvistui. Asiakkaille maksettavia asiakasetuja jouduttiin sijoitusmarkkinoiden tilanteen vuoksi pienentämään edelliseen vuoteen verrattuna, mutta asiakkaiden vakuutussäästöilleen saama keskimääräinen kokonaistuotto oli kuitenkin 4,5 prosenttia.

Vastuuvelka



Sijoitusten jakauma ja tuotto prosentti 2008

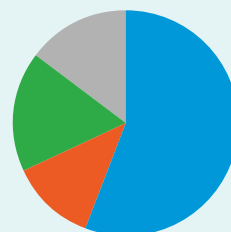


Käypä arvo 831,9 milj. euroa
Sijoitustoiminnan tuotto prosentti -1,2 %

- Lainasaamiset 0,2 %, *4,1 %
- Joukkovelkakirjalainat 62,8 %, *8,4 %
- Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset 10,3 %, *2,3 %
- Osakkeet ja osuudet 11,3 %, *-34,0 %
- Kiinteistösijoitukset 15,4 %, *-1,7 %

*Tuotto prosentti sijoituslajeittain

Sijoitusten jakauma ja tuotto prosentti 2007



Käypä arvo 802,0 milj. euroa
Sijoitustoiminnan tuotto prosentti 3,5 %

- Lainasaamiset 0,2 %, *3,8 %
- Joukkovelkakirjalainat 55,6 %, *1,6 %
- Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset 12,4 %, *3,6 %
- Osakkeet ja osuudet 17,1 %, *9,6 %
- Kiinteistösijoitukset 14,6 %, *3,4 %

*Tuotto prosentti sijoituslajeittain

Tapiolan henkivakuutusyhtiöillä positiivisen kehityksen vuosi



Finanssialan Keskusliiton mukaan rahoituskriisin vaikutukset näkyvät viiveellä reaalityaloudessa. Vakuutusallalla sen vaikutukset näkyivät vuonna 2008 voimakkaasti alentuneina sijoitusten arvoina.

Henkivakuutusalan maksutulo aleni noin 6 prosentilla. Suurin syy laskuun oli sijoitussidonnaisen säästöhenkivakuutamisen volyymin puolittuminen. Yksilöllisen eläkevakuutuksen maksutulo kasvoi edelleen noin 4 prosenttia ja ryhmäeläkevakuutuksen maksutulo yli 40 prosenttia.

Vakuutusyhtiölain kokonaisuudistus tuli voimaan lokakuussa 2008. Vakuutusyhtiölaki on muutettu vastaamaan uutta osakeyhtiölakia. Ensimmäisen kerran keskinäisen vakuutusyhtiön toiminnan tarkoitus on säädetty laissa. Toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa tai muuta taloudellista etua osakkaille, jollei yhtiöjärjestyksessä ole toisin määritelty.

Tapiolan Henki-konsernin kokonaismaksutulo ja markkinaosuus kasvoivat

Tapiolan henkivakuutusyhtiöiden vakuutusten myynti ja maksutulo kehittyivät hyvin. Toisaalta finanssimarkkinoiden voimakas heilunta alkuvuonna, ja erityisesti lokakuusta alkaen veivät sijoitusten käyvin arvoin lasketut tuotot noin yhden prosenttiyksikköä tappiolle, mikä oli huonoin sijoitustulos yhtiön koko historian aikana. Sijoitustoiminnan tulos oli silti markkinoiden paras ja asiakkaiden saama kokonaistuotto oli markkinoiden kärkeä. Sijoitusten arvonalentumiset ja voimakkaana jatkunut arvojen heilunta heikensivät yhtiön vakavaraisuutta, ja alensivat käytössä olevia vakavaraisuusmarginaaleja

loppuvuonna, joten sijoitusmarkkinoiden epävarmuuteen varauduttiin siten, että henkiyhtiöiden omia pääomia vahvistettiin yhteensä 85 miljoonalla eurolla Tapiolar ryhmän sisäisillä lisäpääomituksilla. Henkiyhtiöiden vakavaraisuus on erittäin hyvällä tasolla.

Asiakkaalle maksettavia asiakasetuja jouduttiin sijoitusmarkkinoiden tilanteen vuoksi pienentämään edelliseen vuoteen verrattuna, mutta asiakkaiden vakuutus säästöilleen saama keskimääräinen kokonaistuotto oli kuitenkin 4,5 prosenttia.

Tapiolan Henki-konsernin maksutulokehitys oli koko vuoden ajan varsin hyvä ja kokonaismaksutulo ja markkinaosuus kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna.

Yritysten ottamissa ryhmäeläkkeissä maksutulo kasvoi 41 prosentilla, ja markkinaosuus säilyi noin 10 prosentissa. Myös yritysten henkilöstölleen ottamien riskivakuutusten maksutulo kasvoi. Työntekijän hoitoturvan yhteistyökumppaniverkosto laajeni vuoden 2008 aikana lähes koko maan kattavaksi.

Helppo Henkilöstöpaketti henkilöstön turvaksi

Vuonna 2008 selvitetiin yrityspäättäjiltä henkilöstöön liittyviä epävarmuustekijöitä. Selvityksen perusteella suunniteltiin yritysasiakkaille Helppo Henkilöstöpaketti -palvelu. Syksyllä 2008 aloitettu palvelu on osoittautunut menestykseksi. Vallitse-

vassa taloudellisessa tilanteessa yrityksille on tärkeää pitää henkilöstöstään huolta, koska seuraavan nousukauden alkaessa työvoimapula on todellisuutta.

Edelläkävijä yritysten vakuutusratkaisuihin

Tapiola toimii asiakkaidensa kanssa yhtiöryhmänä, yhtenä Tapiolana. Tämän vuoksi pystymme kokoamaan asiakkaan tarpeisiin sopivan paketin joustavasti yhtiöryhmän kaikkien yhtiöiden, henki-, vahinko-, pankki- ja varainhoito- sekä työeläkeyhtiön tuotteista ja palveluista. Terveysteen, turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet ovat asiakkaille yksi kokonaisuus ja myös Tapiola käsittelee asiakkuutta kokonaisuutena.

Tapiola haluaa asiakkaidensa omistamana yhtiönä olla markkinoilla edelläkävijä ja asiakkaitaan kuunnellen tuoda markkinoille kilpailukykyisiä asiakkaiden tarpeisiin tarkoitukseenmukaisia ratkaisuja. Lisäämällä toiminnan tehokkuutta entisestään, vahvan vakavaraisuuden, asiantuntevan henkilöstön ja erinomaisen sijoitustoiminnan osaamisen ansiosta uskon, että Tapiola on näiden epävarmoilta näyttävien markkinaolosuhteiden vallitessa asiakkaalle paras valinta.

*Minna Kohmo
Toimitusjohtaja
Tapiolan henkivakuutusyhtiöt*

Hallituksen toimintakertomus 2008

Tapiola-ryhmässä henkivakuutustoimintaa harjoittavat yksityishenkilöille yksilöllisiä henkivakuutuksia, ryhmähenkivakuutuksia ja yksilöllisiä eläkevakuutuksia myöntävä Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola (Henki-Tapiola) ja sen tytäryhtiö Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola (Yritysten Henki-Tapiola), joka myöntää yrityksille yksilöllisiä henkivakuutuksia, ryhmähenkivakuutuksia, yksilöllisiä eläkevakuutuksia ja ryhmäeläkevakuutuksia.

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolan (Yritysten Henki-Tapiola) liikevoitto oli 1,4 miljoonaa euroa (27,6 milj. e). Arvostuserojen muutos heikensi kokonaistulosta 24,0 miljoonalla eurolla (-24,2 milj. e) -22,6 miljoonaan euroon (+3,4 milj. e).

Sijoitusten tuotto prosentti käyvin arvoin laskettuna oli -1,2 prosenttia (+ 3,5 %). Osakemarkkinoilla tapahtunut yleinen markkina-arvojen ja tuottotason lasku näkyy sekä realisoitumattomien arvostuserojen muutoksessa että sijoitusten kokonaistuoton laskuna edellisestä vuodesta. Saavutettu tuotto oli kuitenkin olosuhteisiin nähden hyvä.

Liikekustannussuhde kuormitustulosta laskettuna oli 129,3 prosenttia (130,6 %). Yhtiön palvelujen kehittämiseen panostettiin, mikä vaikutti kulujen kasvuun. Liikekustannussuhteen alentamiseen tähtäävä toimenpideohjelma on aloitettu.

Sijoitusten arvon alentumiset ja voimakkaana jatkunut arvojen heilunta heikensi yhtiön vakavaraisuutta ja alensi käytössä

olevia vakavaraisuusmarginaaleja, joten yhtiön omia pääomia vahvistettiin yhteensä 48,0 miljoonalla eurolla Tapiola-ryhmän sisäisin lisäpääomituksin. Lisäpääomituksen jälkeen yhtiön vakavaraisuus on erittäin hyvällä tasolla.

Vakavaraisuuspääoma oli 133,8 miljoonaa euroa (106,5 milj. e) ja vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvälästä oli 18,8 prosenttia (14,9 %).

Yritysten Henki-Tapiolan tilikauden tuloksesta asiakasetuja varten varattiin yhteensä 2,7 miljoonaa euroa (12,8 milj. e). Asiakkaille maksettavia asiakasetuja jouduttiin sijoitusmarkkinoiden erittäin poikkeuksellisen tilanteen vuoksi pienentämään edelliseen vuoteen verrattuna, mutta asiakkaiden vakuutus säästöilleen saama keskimääräinen kokonaistuotto oli kuitenkin 4,5 prosenttia (5,6 %). Vuonna 2008 Tapiolan henkivakuutusyhtiöiden asiakkaat saivat edelleenkin markkinoiden parhaita tasoja olevat asiakasedut

AVAINLUVUT	2008	2007	2006	2005	2004
YHTIÖN KOKO					
Vakuutusmaksutulo ennen jv-osuutta, milj. euroa	72,4	63,3	60,6	59,6	50,4
Maksutulon muutos, %	14,4	4,4	1,7	18,3	22,9
Liikevaihto, milj. euroa	67,1	116,8	108,5	109,2	89,4
Vakuutustekninen vastuuvälä, milj. euroa	780,5	783,6	746,2	707,5	659,4
Sijoitustoiminnan tuotto-% käyvin arvoin	-1,2	3,5	5,5	8,7	7,2
TOIMINNAN TEHOKKUUS					
Liikekustannussuhde % kuormitustulosta	129,3	130,6	102,4	115,2	129,2
TULOSKEHITYS					
Liikevoitto, milj. euroa	1,4	27,6	22,6	18,5	19,0
Liikevoitto, % liikevaihdosta	2,2	23,6	20,8	16,9	21,3
Kokonaistulos, milj. euroa	-22,6	3,4	22,4	36,4	28,8
VAKAVARAISUUS					
Toimintapääoma, milj. euroa	100,7	80,8	103,6	98,1	80,0
Tasoituserä, milj. euroa	33,0	25,7	26,9	18,9	29,4
Vakavaraisuuspääoma, milj. euroa	133,8	106,5	130,5	116,9	109,4
Vakavaraisuuspääoma % vastuuvälästä	18,8	14,9	19,1	17,6	17,9
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna ¹⁾	497	333	355	332	

¹⁾ Henkilöstö on työsuhteessa vuodesta 2008 alkaen vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin Henki-Tapiolan ja Yritysten Henki-Tapiolan palkkasumman mukaan suhteutettu henkilömäärän kasvu selittyy liitännäistoiminnan laajentumisella

Asiakkaat ja asiakasedut

Asiakasmäärä

Tapiola-ryhmän henkivakuusyhtiöiden yritysasiakkaiden määrä oli 5 400.

Asiakasedut

Henkivakuutusyhtiöiden hallitukset hyväksyivät 11.11.2008 kokouksessaan 31.12.2008 annetut lisäedut. Vuoden 2008 säästöille maksetaan tuotteesta riippuen 3,7– 4,5 prosenttia kokonaiskorkoa, mikä on edelleenkin markkinoiden parhaita tasoja. Tapiola on maksanut markkinoiden parasta kokonaiskorkoa jo kahdeksan vuoden ajan. Tapiola vahvistaa koko sopimusajalle kiinteän perustekoron 1,5 prosenttia. Useilla kilpailijoilla perustekorkoa ei ole, vaan tuotto tulee vuosittain määriteltävästä vuosi/sopimuskorosta ja asiakashyvityksistä. Kiinteän perustekoron ja markkinoiden parhaan kokonaiskoron avulla haluamme olla kilpailua luova tekijä markkinoilla. Tämä on merkittävä asiakasetu ja sen tuomiseen markkinoiden tietoisuuteen panostetaan.

Yritysten Henki-Tapiolassa tilikauden tuloksesta asiakasetuja varten varattiin yhteensä 2,7 miljoona euroa (12,8 milj. e).

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kasvu hidastui loppuvuonna ja kasvun odotetaan hidastuvan myös alkuvuonna. Näkymiä heikentävät kansainvälinen luottokriisi ja Yhdysvaltain asuntomarkkinoiden heikkous. Myös kehittyvien talouksien näkymät ovat heikentyneet nopeasti ja kasvun eriytyminen teollisuusmaiden ja kehittyvien talouksien välillä on osoittautumassa toiveajatteluksi. Kasvun hidastumisen myötä maailmantalous ajautuu teollisuusmaiden johdolla taantumaan.

Suomessa suhdannehuippu on jo takana ja tarkastelujaksolla talous liukuu asteittain korkeasuhdanteesta matalasuhdanteeseen. Talouden ennustetaan supistuvan, inflaation hidastuvan ja työttömyyden kääntyvän nousuun. Kasvunäkymien nopea heikkeneminen edellyttää hallitukselta rakenteellisia uudistuksia.

Maailmantalouden kasvun ennakoidaan painuvan tarkastelujaksolla alle potentiaalisen kasvu-uransa ja edessä on usean vuoden hitaan kasvun jakso. Yhdysvaltain keskuspankki, FED, ja Euroopan Keskuspankki, EKP, joutuvat laskemaan ohjauksensa lähelle nollaa. Euroalueen pitkiin korkoihin kohdistuu edelleen syklisiä laskupaineita. Dollarin suunta on lyhyellä aikavälillä ylös, mutta pidemmällä aikavälillä dollariin kohdistuu edelleen heikkenemispaineita vaihtotaseen vajeen, velkaantumisen ja kehittyvien talouksien dollarivarantojen mahdollisen uudelleen kohdentamisen vuoksi. Öljyn hinta pysynee lyhyellä aikavälillä alhaisena, mutta pitkällä aikavälillä öljyn hinta tulee nousemaan.

Suurin yksittäinen riski liittyy Yhdysvaltain talouteen ja talouden ajautumisesta deflaatioon. Kiinasta ja muista kehittyvistä talouksista puhutaan paljon, mutta Yhdysvaltain talous on edelleen maailman suurin talous. Yhdysvaltain yksityinen kulutus ja investoinnit ovat viime vuosina tuoneet noin kolmanneksen maa-

ilmantalouden kasvusta. Yhdysvaltain talouskasvun hidastumista olisi vaikea kompensoida muilta mantereilta käsin. Mikäli Yhdysvaltain talous ajautuisi kuluttajavetoiseen lamaan, vaikutukset näkyisivät ulkomaankaupan, rahoitus- ja hyödykemarkkinoiden sekä erilaisten luottamusindikaattoreiden heikkenemisen kautta.

Ennakoimme, että maailmantalous ajautuu taantumaan teollisuusmaiden johdolla, Suomen talous supistuu ja EKP painaa ohjauksikon lähelle nollaa. Dollarin vahvistuu lyhyellä aikavälillä, mutta pitkällä aikavälillä dollariin kohdistuu heikkenemispaineita. Asuntojen hintamuutokset ovat toistaiseksi maltillisia.

Sijoitusympäristö ja sen tulevaisuuden näkymät

Vuoden 2008 sijoitusympäristö

Vuoden 2008 aikana kävi ilmeiseksi, että Yhdysvaltain asuntomarkkinoilta alkunsa saaneella finanssikriisillä on vakavat seuraukset koko maailmantalouden kasvuedellytyksille. Yhdysvalloissa kotitalouksien ja rahoitussektorin ylivelkaantumisen vuoksi kotimainen kysyntä on ollut heikkoa jo vuoden 2007 viimeiseltä neljännekseltä alkaen ja maa on ollut käytännössä taantumassa joulukuusta 2007. Euroopassa luotonsaannin vaikeutuminen alkoi merkittävästi hidastaa kulutus- ja investointikysyntää vuoden 2008 toisella neljänneksellä, jonka jälkeen talouskasvu on euroalueella ollut negatiivista. Maailmantalous kasvoi alkuvuonna vielä kohtalaisesti kehittyvien markkinoiden ansiosta, mutta syksyllä kärjistynyt finanssikriisi heikensi nopeasti myös kehittyvien talouksien näkymiä. Voimakkaimmin teollisuusmaiden taantumasta alkoivat kärsiä alijäämäiset taloudet, joissa kasvua oli rahoitettu ulkomaisilla pääomilla (esim. useat Itä-Euroopan maat), sekä raaka-aineiden hintakehityksestä riippuvat taloudet (esim. Latalainen-Amerikka ja Venäjä).

Euroopan keskuspankin (EKP) korkopolitiikka oli alkuvuonna suhdannenäkymiin nähden kireää, sillä öljyn ja raaka-aineiden hintojennousun pelättiin voimistavan keskipitkän aikavälin inflaatio-odotuksia. Vielä heinäkuussa EKP jopa nosti korkoja 4,00 prosentista 4,25 prosenttiin. Finanssikriisin kärjistymisen ja maailmantalouden ilmeinen taantuma kuitenkin vakuuttivat myös EKP:n inflaatio-ongelman epätodennäköisyydestä ja ohjauksenkorkoja alettiin nopeasti laskea. Vuoden päättyessä EKP:n keskeisin ohjauksenkorko oli 2,50 prosenttia. Yhdysvaltain keskuspankki (FED) alensi korkoja aggressiivisesti jo alkuvuonna. Kaikkiaan FED laski ohjauksenkorkoaan vuoden aikana 4,25 prosentista 0–0,25 prosenttiin tavoitetasoille. Myös Japanin keskuspankki joutui jälleen laskemaan ohjauksenkorkonsa lähelle nollaa, 0,1 prosenttiin.

Näköpiirissä oleva vaikea maailmantalouden taantuma sekä kansainvälisen rahoitusjärjestelmän ennen kokematon kriisi heijastuivat hyvin voimakkaasti osakemarkkinoiden tuottoihin. Yhdysvalloissa osakemarkkinoiden kokonaistuotto oli vuonna 2008 yli 38 prosenttia negatiivinen. Vuoden 1920 jälkeen osaketuotot ovat yksittäisen vuoden aikana laskeneet yhtä voimakkaasti ainoastaan vuonna 1931. Maailmanlaajuisesti osaketuotot laskivat yli 40 prosenttia – Euroopassa noin 44 prosenttia ja kehittyvillä markkinoilla yli 54 prosenttia.

Alkuvuodesta korkomarkkinat reagoivat lisääntyvään riskiin stagflaatiosta eli kuluttajahintainflaation nousuun kasvunäkymien selvästä heikkenemisestä huolimatta. Euroopassa myös keskuspankki toimi tämän uhkakuvan torjumiseksi. Kireä rahapolitiikka ja stagflaatoriski nostivat yleisesti korkotasoa. Pitkät korot kääntyivät kuitenkin vuoden jälkipuoliskolla selvään laskuun, kun inflaatio-ongelma näytti hyvin nopeasti muuttuvan talouden vakavaksi taantumaksi yhdistettynä huomattaviin deflatorisiin paineisiin. Saksan kymmenen vuoden joukkolainan korko aleni vuoden jälkipuoliskolla lähes 4,70 prosentin tasolta alle 3,00 prosenttiin. Euroopassa valtion joukkolainat tuottivat vuositasolla yli 9 prosenttia.

Rahoitusmarkkinoiden kriisi on syksystä 2007 lähtien heikentänyt likviditeettiä pankkien välisillä rahamarkkinoilla ja esimerkiksi euriborokorot ovat pitkään olleet poikkeuksellisen korkeilla tasoilla keskuspankin ohjaukseen nähden. Pankkien välisen luotonannon riskiliset levenivät entisestään syyslokakuussa investointipankki Lehman Brothersin konkurssin jälkeen. Omaisuusluokkana rahamarkkinasijoitukset tuottivat vuonna 2008 hyvin, yli 5 prosenttia.

Valuuttamarkkinoilla dollari jatkoi vuoden alkupuolella heikkenemistään euroa vastaan. Heinäkuussa tiedot euroalueen kasvun pysähtymisestä sekä öljyn ja raaka-aineiden hintojen kääntyminen voimakkaaseen laskuun alkoivat kuitenkin tukea dollaria. Vuoden jälkipuoliskolla myös pääomien vetäytyminen reunamarkkinoilta lisäsi dollarin kysyntää. Vuoden aikana dollari vahvistui noin 7,5 prosenttia suhteessa euroon. Jeni puolestaan vahvistui euroon nähden yli 23 prosenttia.

Vuoden alkupuolisko oli Suomen kiinteistösijoitusmarkkinoilla vielä erittäin ripeä. Vuoden puoliväli päätti kuitenkin pitkään vallinneen tuottovaatimusten laskun ja loppuvuonna tuottovaatimukset olivat jo nousussa. Sijoittajat muuttuivat myös varovaisemmiksi talouden epävarmojen näkymien seurauksena. Koko vuoden kiinteistösijoitusvolyyymi laski verrattaessa edelliseen vuoteen hiljaisen loppuvuoden takia. Loppuvuoden aikana tahtia hiljensi myös, rahoituskriisin seurauksena, sijoittajien vaikeudet saada velkarahaa. Tämä on varsinkin näkynyt ulkomaa-laisten sijoittajien vähentyneenä aktiivisuutena. Rahoituskriisi ja reaali talous eivät ole vielä suuresti vaikuttaneet vuokramarkkinoihin. Sijoituskiinteistöjen markkina-arvot ovat useilla osamarkkinoilla vuoden aikana laskeneet, mikä on vaikuttanut heikentävästi kokonaistuottolukemiin.

Kansainvälisillä kiinteistömarkkinoilla vuosi 2008 oli muroksen aikaa. Useita vuosia 2000-luvulla jatkunut sijoituskiinteistöjen tuottovaatimusten lasku päättyi ja tuottovaatimukset kääntyivät nousuun useilla Euroopan osamarkkinoilla. Tehtyjen kiinteistösijoitusten volyyymi kääntyi selvään laskuun sijoittajien muuttuessa varovaisemmiksi talousnäkymien heikentyessä erityisesti Yhdysvalloissa. Syksyllä pankkisektorilta alkanut rahoituskriisi heijastui negatiivisesti kiinteistösektorille ja kaupankäynti lähes pysähtyi useilla osamarkkinoilla.

Listattujen kiinteistösijoitusyhtiöiden osakkeiden kokonaistuotto jäi selvästi kiinteistömarkkinoiden tuottoa heikommaksi Euroopassa.

Sijoitusympäristön tulevaisuuden näkymät

Finanssikriisi, asuntomarkkinoiden globaali taantuma sekä kehittyvien markkinoiden talouskasvun hyytyminen pitävät vuoden 2009 näkymät synkkinä. Teollisuusmaat ovat ajautumassa vaikeaan ja pitkäkestoiseen taantumaa, jossa talouskasvu on erittäin hidasta jopa seuraavat 3–5 vuotta. Yhdysvalloissa kotitalouksien ylivelkaantuminen, nouseva työttömyys sekä palkkojen joustaminen alaspäin voimistavat säästämistarvetta ja voivat johtaa negatiiviseen kierteseen, jossa kulutusta on leikattava sitä enemmän mitä nopeammin velkoja yritetään maksaa pois. Seurauksena voi olla deflaatio eli yleinen hintatason lasku. Deflaatiossa kannustimet kuluvat ja investoinnit rapautuvat entisestään, koska rahasta itsestään tulee tärkeä arvon säilyttäjä. Euroopassa talouden epätasapainot eivät ole yhtä mittavia kuin Yhdysvalloissa, mutta luottokriisi, julkisen vallan hitaampi reagointi sekä vientimarkkinoiden heikkous voivat vuonna 2009 johtaa euroalueella jopa Yhdysvaltoja suurempaan kokonaistuotannon supistumiseen.

Osakemarkkinoiden näkymät ovat edelleen hyvin epävarmat. Voimakkaasti supistuva yksityinen kysyntä, mahdollinen deflaatio sekä heikko rahoitustilanne luovat yrityksille erittäin heikon toimintaympäristön. Vaikka osakekurssit ovat maailmanlaajuisesti laskeneet jo hyvin voimakkaasti, on edelleen epäselvää, hinnoittelevatko markkinat vielä riittävästi yritysten tuloskehityksen merkittävää ja mahdollisesti myös pitkäkestoista heikkenemistä. Monilla arvostusmittareilla tarkasteltuna osakkeet voivat jo näyttää edullisilta – varsinkin jos arvostustasoa suhteuttaa reaalkorkoihin – mutta osakemarkkinoiden kestävä elpyminen tuntuu epätodennäköiseltä ennen kuin luottomarkkinoiden toiminta alkaa normalisoitua.

Makrotalouden syvä taantuma ja deflaatiouhka pakottavat teollisuusmaiden keskuspankit pitämään rahatalouden keveänä. Yhdysvaltain keskuspankki on jopa viestittänyt sitoutumista pitää ohjaukorko lähellä nolaa niin kauan, että talouden elpymisestä voidaan varmistua. EKP on ollut haluton alentamaan korkoa yhtä alas kuin FED, mutta oletettavasti myös EKP joutuu laskemaan ohjaukorkonsa vähintään alle 1,00 prosentin tason. Euroalueen nimelliskoroilla onkin koko korkokäyrän osalta edelleen laskuvaraa. Korkotason painuessa historiallisen alas rahamarkkinasijoitukset ja valtioiden joukkolainat tarjoavat enää vaatimatonta juoksevaa tuottoa. Vaikka korkotason alenemisen kautta valtioiden joukkolainat voivat edelleen yltää varsin hyvin pääomatuottoihin, joutuvat sijoittajat joka tapauksessa etsimään tuottopotentiaalia myös riskillisistä omaisuusluokista. Makrotalouden suuren epävarmuuden vuoksi yrityslainat näyttäisivät historiallisen korkeine riskilisineen tarjoavan osakemarkkinoita paremman tuotto-riski -suhteen.

Vuoden 2009 suurimmat riskit liittyvät kansainvälisen rahoitusjärjestelmän toimintakykyyn ja teollisuusmaiden talouskehitykseen. Sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa on pyrittävä elvyttävällä finanssipolitiikalla estämään kokonaiskysynnän romahdus ja kuluttajahintojen laskukierre. Samanaikaisesti likviditeetti terveille yrityksille on kyettävä turvaamaan. Julkisen vallan roolin korostuessa myös erilaisten politiikkavirheiden riski kasvaa. Protektionismin lisääntyminen kansainvälisessä kaupassa hidastaisi maailmantalouden epätasapainojen korjaantumista ja talouskasvun elpymistä. Vaarana on myös yrityssektorin liiallinen tukeminen, joka voi estää tarjontapuolen sopeutumisen alenevaan kysyntään. Ylikapasiteetin kroonistuminen voisi johtaa Japanin tapaiseen, vuosikautia kestävään deflaatiokierteeseen, jossa investointien puute alentaa tuotantokasvusta ja talouden pitkän aikavälin kasvupotentiaalia.

Vuonna 2009 Suomen kiinteistömarkkinoilla kiinteistösijoitusten tuottovaatimusten odotetaan jatkavan lievää nousua, mikäli rahoitusmarkkinoiden yleinen epävarmuus jatkuu. Kiinteistösijoitusten volyymin ei uskota nousevan vuoden 2008 loppuvuoden tasosta, ellei velkarahoituksen saaminen merkittävästi vuoden aikana parane. Suurimmat, kiinteistömarkkinoita koskevat riskit liittyvät vuoden 2009 yleiseen talouskehitykseen. Reaalitalouden näkymät tulevat vaikuttamaan vuokramarkkinoihin vuokrien laskupaineiden ja nousevien tyhjyyssasteiden kautta. Sijoituskiinteistöjen tuoton odotetaan yllä mainituin perusteluin jäävän aikaisempia vuosia heikommaksi.

Euroopan kiinteistömarkkinoilla tuottovaatimusten odotetaan jatkavan lievää nousua useilla osamarkkinoilla ja vakiintuvan yleisen korkotason laskiessa. Suurimmat kiinteistömarkkinoiden riskit liittyvät yleiseen talouskehitykseen, taantuman kestoon ja syvyyteen. Vuokramarkkinoilla taantuman vaikutukset reaalitalouteen tullevat heijastumaan paineena vuokrien laskuun yritysten etsiessä edullisempia toimitiloja. Sijoituskiinteistöjen kokonaistuoton odotetaan jäävän selvästi aikaisempia vuosia alhaisemmaksi.

Henkivakuustoittoiminnan toimintaympäristö

Finanssialan Keskusliiton (FK) mukaan rahoituskriisin vaikutukset tulevat näkymään viiveellä reaalitaloudessa ja vakuutusalan vaikutukset eivät näkyneet vielä vuonna 2008, voimakkaasti alentuneita sijoitusten arvoja lukuun ottamatta. Henkivakuutusalan maksutulo yrityslohkolla nousi 15,0 prosenttia ja ryhmäeläkevakuutuksen maksutulo yli 40 prosenttia.

Vakuutusyhtiölain kokonaisuudistus tuli voimaan 1.10.2008. Vakuutusyhtiölaki on muutettu vastaamaan uuden osakeyhtiölain systematiikkaa. Asetuksia ja määräyksiä on nostettu lain tasolle perustuslain mukaisesti. Yksi keskeisimmistä muutoksista on se, että keskinäisen vakuutusyhtiön toiminnan tarkoitus on ensi kertaa säädetty laissa. Toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa tai muuta taloudellista etua osakkaille, jolle yhtiöjärjestyksestä muuta johdu. Lakiin sisältyy henkivakuutusyhtiöiden ennakoivan vakavaraisuusvalvonnan säännökset sisältäen sekä perus- että jatkuvuusvaatimustesti. Henkivakuutusyhtiöiden tulee julkistaa yhtiön internetkotisivuilla lisätujen

jakamisperiaatteet tavoitteineen. Mikäli tavoitteita ei ole saavutettu, on kerrottava, miksi niitä ei ole saavutettu.

Uuden vakuutusyhtiölain ns. ennakoivan vakavaraisuusvalvonnan käyttöönotto on tuonut uuden piirteen yhtiöiden vakavaraisuuden hallintaan – yhtiöt joutuvat katsomaan yhtä kaa kahden eri valvontajärjestelmän ja laskentatavan mukaista korkoriskiä joissa tarvittavat riskienhallintatoimenpiteet ovat toisilleen vastakkaisia. Lisäksi uudessa laissa ennakoivan valvonnan asettamien rajojen alittamisesta on säädetty samat seuraamukset kuin Solvenssi I:n mukaisten toimintapääomamääräysten alittamisesta. Finanssivalvonnan taholta on kerrottu että ennakoiva valvonta on vain valvonnan lisäapuväline valmistauduttaessa uuteen Solvenssi II kehikon mukaiseen vakavaraisuusvalvontaan. Tämä kahden järjestelmän yhtäaikainen voimassaolo on tehnyt vakavaraisuuden hallinnasta erityisen haastavaa, mikä nähtiin konkreettisesti loppuvuodesta 2008 korkomarkkinan voimakkaiden heilahtelujen myötä.

Uuden vakuutusyhtiölainsäädännön vuoksi uudistettiin myös Vakuutusvalvontaviraston määräys- ja ohjekokoelma sekä annettiin useita STM:n asetuksia.

Vakuutuslaskentastandardin kehittämisen aikataulu on edelleen venynyt. Standardiluonnos julkaistaan aikaisintaan vuoden 2010 aikana. Lopullinen standardi valmistunee aikaisintaan vuonna 2012.

Euroopan parlamentin ja neuvoston tavoitteena on luoda uudet, yhtenäiset vakavaraisuusvaatimukset vakuutus- ja jälleenvakuutusyrityksille EU:ssa sekä yhtenäiset periaatteet vakuutusvalvonnalle ja tiedonantovelvoitteille. Direktiiviehdotuksella vakuutus- ja jälleenvakuustoittoiminnasta (Solvenssi II) pyritään lähentämään vakuutus- ja muun finanssialan valvonnan periaatteita toisiinsa. Direktiivi ja sen täytäntöönpanosäännökset edellyttävät uudistuneiden vakavaraisuussäännösten vuoksi muutoksia myös kansalliseen vakuustoittoimintaa koskevaan lainsäädäntöön. Suomessa on jo tehty muutoksia mm. vakuutusyhtiölakiin jossa ns. ennakoivan vakavaraisuustestiin laskenta mukailee tulevan direktiivin mukaista laskentaa. Muita muutoksia on tehty mm. vakuutusyhdistyslakiin ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuun lakiin.

Nykyisten arvioiden mukaan direktiiviehdotus ei vaikuta olennaisesti suomalaisten vakuutusyhtiöiden talouteen. Ehdotus merkitsee vakuutettujen turvan paranemista. Vakuutusvalvonnalta ehdotus edellyttää vakavaraisuusvalvonnan prosessien läpikäyntiä ja uudistamista.

Tapiola-ryhmän kuulumisen rahoitus- ja vakuutusryhmittymästä annetun lain soveltamisalan piiriin

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola (Vahinko-Tapiola) ilmoitti Vakuutusvalvontavirastolle, että syyskuun 2007 osavuositarkituksen mukaan Tapiola-ryhmä täyttää rahoitus- ja vakuutusryhmittymän edellytykset, sillä rahoitus- ja vakuutusryhmittymästä annetun lain 4§:n 2 momentin 1) kohdan edellytys molempien toimialojen tase- ja pääomavaatimusosuuksien kyseisen pykälän 3 momentin mukaisesti laskettu keskiarvo ylittää kymmenen prosenttia. Vakuutusvalvontavirasto antoi 21.12.2007 päätöksen,

jossa se katsoi, että rahoitus- ja vakuutusryhmittymästä annetun lain 9 §:n 2 momentin nojalla Tapiola-ryhmä, johon myös Henki-Tapiola -konserni kuuluu, muodostaa laissa tarkoitetun ryhmittymän ja kuuluu lain soveltamisen piiriin. Tapiola-ryhmän johdossa oleva yritys on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola. Ryhmittymän koordinoivana valvontaviranomaisena toimi Finanssivalvonta (ennen vuotta 2009 Vakuutusvalvontavirasto).

Ryhmittymän muodostumisesta seuraa mm. seuraavaa: määrättyt ilmoitusvelvollisuudet; mikäli konserniin kuuluu sekä vakuutus- että rahoitusalan yrityksiä konsernitilinpäätöksessä tulee esittää erikseen kummakin toimialan luvut; ryhmittymän emoyhtiön tulee jatkossa huolehtia riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta yhtiötason lisäksi myös ryhmittymätasolla; ryhmittymän johdossa olevan yrityksen on laadittava ja toimitettava koordinoivalle valvontaviranomaiselle neljännesvuosittain vakavaraisuuslaskelma, josta käy ilmi ryhmittymän omien varojen määrä ja vähimmäismäärä sekä niiden erotus ja johdossa olevan yrityksen on vahvistettava ryhmittymälle suunnitelma ryhmittymän vakavaraisuuden ylläpitämiseksi.

Henkivakuutusliiketoiminta

Verkkopalveluiden kehittäminen on ollut Tapiolassa jo pitkään ykkösasioita. Tarkoituksemme on tuoda verkkoon yritysasiakkaan arvostamia palveluita, jotka auttavat asiakasyritystä selviytymään arjesta helpommin.

Yritysasiakkaille loimme kokonaisratkaisun Helppo Henkilöstöpaketti, joka konkretisoi erinomaisella tavalla vakuutusten ja Tapiolan tarjoamien palveluiden vaikutusta asiakasyritystemme arkeen.

Vakuutusmaksutulo

Yritysten Henki-Tapiolan vakuutusmaksutulo nousi 14,4 prosenttia 72,4 miljoonaan euroon (63,3 milj. e). Henkivakuutuksen maksutulo aleni 8,3 prosenttia 17,5 miljoonaan euroon (19,1 milj. e) ja eläkevakuutuksen maksutulo nousi 24,3 prosenttia 54,9 miljoonaan euroon (44,2 milj. e).

Yritysten maksutulon markkinaosuus nousi 9,7 prosenttiin (9,5 %). Maksutulon markkinaosuus ennen poolisopimuksella määrättyä työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen maksutuloa oli 9,3 % (9,0 %).

Yritysten ottamien ryhmäeläkevakuutusten maksutulon kasvu vastasi alan kasvua. Yritysten ottamien riskivakuutusten maksutulo kasvoi.

Maksetut korvaukset

Yritysten Henki-Tapiolan maksetut korvaukset alenivat 9,6 prosenttia 62,0 miljoonaan euroon (68,5 milj. e). Säästösummien takaisinmaksut olivat 5,4 miljoonaa euroa (16,1 milj. e). Takaisinostojen määrä oli 4,6 miljoonaa euroa (5,0 milj. e). Eläkkeitä ja riskikorvauksia maksettiin 51,9 miljoonaa euroa (47,4 milj. e).

Liikekustannussuhde

Yritysten Henki-Tapiolan konsernin kuormitustuloon suhteutettu liikekustannussuhde oli 129,3 prosenttia (130,6 %). Kuormitustulolla katettavat liikekulut, ilman jälleenvakuutuspalkkioita, sekä korvaustoiminnan hoitokuluja nousivat 7,4 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna, kun kuormitustulon kasvu on ollut 8,5 prosenttia.

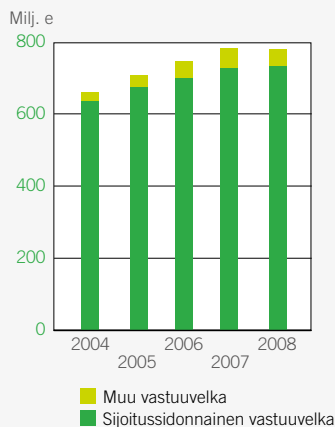
Vastuuvelka ja asiakashyvitykset

Yritysten Henki-Tapiolan vastuuvelan määrä oli 780,5 miljoonaa euroa (783,6 milj. e). Perustekorkoisen vastuuvelan määrä tilikauden päättyessä oli 731,3 miljoonaa euroa (725,7 milj. e). Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan määrä oli 49,2 miljoonaa euroa (57,9 milj. e).

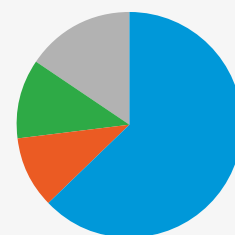
Sijoitustoiminta

Yritysten Henki-Tapiolan sijoitukset käyvin arvoon olivat 831,9 miljoonaa euroa (802,0 milj. e). Käyvin arvoon laskettu sijoitustoiminnan tuotto prosentti sitoutuneelle pääomalle oli

Vastuuvelka



Sijoitusten jakauma ja tuotto prosentti 2008

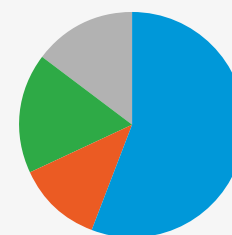


Käypä arvo 831,9 milj. euroa
Sijoitustoiminnan tuotto prosentti -1,2 %

- Lainasaamiset 0,2 %, *4,1 %
- Joukkovelkakirjalainat 62,8 %, *8,4 %
- Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset 10,3 %, *2,3 %
- Osakkeet ja osuudet 11,3 %, *-34,0 %
- Kiinteistösijoitukset 15,4 %, *-1,7 %

*Tuotto prosentti sijoituslajeittain

Sijoitusten jakauma ja tuotto prosentti 2007



Käypä arvo 802,0 milj. euroa
Sijoitustoiminnan tuotto prosentti 3,5 %

- Lainasaamiset 0,2 %, *3,8 %
- Joukkovelkakirjalainat 55,6 %, *1,6 %
- Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset 12,4 %, *3,6 %
- Osakkeet ja osuudet 17,1 %, *9,6 %
- Kiinteistösijoitukset 14,6 %, *3,4 %

*Tuotto prosentti sijoituslajeittain

-1,2 prosenttia (3,5 %), mitä voidaan pitää alaan nähden hyvänä. Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvo in olivat -9,9 miljoonaa euroa (+ 27,3 milj. e).

Osakesijoitukset

Yritysten Henki-Tapiolan osakesijoitukset olivat 93,9 miljoonaa euroa (137,3 milj. e). Osakepaino on alentunut vuoden aikana ja osakkeiden ja osuuksien määrä oli tarkasteluhetkellä 11,3 prosenttia (17,1 %) sijoituksista. Suomalaisten osakkeiden osuus oli 27 prosenttia (34 %) suorista noteeratuista osakesijoituksista, joita oli 42,1 miljoonaa euroa (69,6 milj. e). Osakesijoitukset tuottivat -34,0 prosenttia (+ 9,6 %) vuoden aikana.

Korkosijoitukset

Yritysten Henki-Tapiolan korkosalkun markkina-arvo korkorahastot sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan luettuina oli 608,0 miljoonaa euroa (545,9 milj. e). Valtion lainojen osuus korkosijoituksista oli 41 prosenttia (45 %), swap-hinnoiteltujen ja yrityslainojen osuus 48 prosenttia (46 %) ja rahamarkkinasijoitusten osuus noin 11 prosenttia (9 %). Korkosijoitukset tuottivat 7,4 prosenttia (2,0 %) vuoden aikana. Salkun korkoris-kiä kuvaava mittari eli niin sanottu modifioitu duraatio oli 5,25 (4,31).

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitukset olivat yhteensä 127,9 miljoonaa euroa (116,8 milj. e) eli 15,4 prosenttia (14,6 %) sijoituksista. Kiinteistösijoitusten tuotto käyvin arvo in katsauskaudelta oli -1,7 prosenttia (3,4 %). Kotimaiset kiinteistösijoitukset kärsivät yksittäisten kohteiden lisääntyneestä vakaakäytöstä. Kiinteistösijoitusten tuoton negatiivisuus selittyy sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotolla, joka oli -21,3 prosenttia (-13,2 %). Kiinteistöjen keskimääräinen tyhjyysaste nousi 16,5 prosenttiin (15,9 %).

Lainasaamiset

Lainasaamisten osuus koko sijoituskannasta on edelleen vähäinen.

Tulos ja tuloksen käyttö

Yritysten Henki-Tapiolan liikevoitto oli 1,4 miljoonaa (27,6 milj. e). Riskiliikkeen tulos oli 4,2 miljoonaa euroa voitollinen (1,2 milj. e), kustannusliikkeen tulos oli 2,3 miljoonaa tappiollinen (2,2 milj. e tappiollinen) ja korkoliikkeen tulos oli 6,8 miljoonaa euroa tappiollinen (29,5 milj. e voitollinen). Muut liikevoittoon vaikuttavat erät olivat yhteensä 6,3 miljoonaa euroa (-0,9 milj. e) joka koostuu pääosin ryhmäeläkkeen kustannus- ja riskiliikkeille vielä jakamattomasta tuloksesta. Yritysten Henki-Tapiolassa tilikauden tuloksesta asiakashyvityksiin varattiin yhteensä 2,7 miljoonaa euroa (12,8 milj. e). Tulevien lisäetujen vastuusta siirrettiin vastuuntäydennyksiin 27,2 miljoonaa euroa ja tilikauden asiakashyvityksiin 2,4 miljoonaa euroa. Tilivuoden tuloksesta siirrettiin 1,6 miljoonaa euroa tulevien lisäetujen vastuuseen. Vastuuntäydennyksestä 6,2 miljoonaa euroa

käytettiin tilivuoden korkoliikkeen tappioiden kattamiseen, ja 21,0 miljoonaa euroa on käytettävissä vuoden 2009 korkoliikkeen tappioiden kattamiseen. Se osuus jota ei käytetä tappioiden kattamiseen, palautuu tulevien lisäetujen vastuuseen. Yritysten Henki-Tapiolassa tulevien lisäetujen vastuuseen on varattuna 9,1 miljoonaa euroa (37,2 milj. e), mikä vastaa nykyisellä hyvitystasolla noin 4 vuoden hyvityksiin tarvittavaa määrää. Keskimääräinen perustekorko oli 3,1 prosenttia (3,3 %).

Vakavaraisuus

Yritysten Henki-Tapiolan toimintapääoma oli 100,7 miljoonaa euroa (80,8 milj. e). Toimintapääoman vähimmäismäärä oli 34,8 miljoonaa euroa (35,0 milj. e) eli kolminkertainen vaadittuun vähimmäismäärään nähden. Vakavaraisuuspääoma oli 133,8 miljoonaa euroa (106,5 milj. e) ja vakavaraisuusaste oli 18,8 prosenttia (14,9 %).

Vakavaraisuutta vahvistettiin korottamalla omaa pääomaa yhteensä 30,0 miljoonalla eurolla, jonka korotuksen emoyhtiö Henki-Tapiola merkitsi kokonaisuudessaan. Lisäksi yhtiö otti pääomalainaa 18,0 miljoonaa euroa.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä ja rakenne

Vuoden 2008 alusta alkaen yksinomaan Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiolalle (Eläke-Tapiola) töitä tekevät henkilöt ovat työsuhteessa vain Eläke-Tapiolaan. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolassa ja Henki-Tapiolassa ja näiden yhtiöiden tuottamissa yhtiöryhmäpalveluissa työskentelevät henkilöt eivät enää vuoden 2008 alusta ole työsuhteessa Eläke-Tapiolaan. Heillä on työsuhteet ainoastaan Vahinko- ja Henki-Tapiolaan. Muutos ei aiheuttanut muutoksia muihin työsuhteen ehtoihin eikä työtehtäviin.

Yhtiöryhmäpalvelut tuottavat palvelut Tapiola-ryhmän eri juridisille yhtiöille Vahinko-Tapiola tuottaa Eläke-Tapiolalle sen tarvitsemat pääkonttoripalvelut ja Keskinäinen Henki-Tapiola alueelliset ja verkkoliiketoiminta palvelut. Kyseisten yhtiöiden ja Eläke-Tapiolan kesken on tehty yhteisistä palveluista ostopalvelusopimukset.

Mikäli Tapiola-ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden henkilömäärä jaettaisiin eri juridisille vakuutusyhtiöille niiden palkkasummien suhteessa, olisi henkivakuutusyhtiöiden osuus henkilömäärästä 497 henkeä (333 henkeä). Henkilömäärän kasvu selittyy Henki-Tapiolan liitännäistoiminnan laajentumisella. Henki-Tapiolan liitännäistoimintaa on myyntikanavan tarjoaminen Eläke-Tapiolan, Tapiola Pankin ja Tapiola Varainhoitoyhtiön tuotteille.

Palkitseminen

Tapiola-ryhmän johdon ja ylempien toimihenkilöiden palkat perustuvat finanssitoimialan benchmarking-tietoa hyödyntäen tehtyyn Hay-vaativuusarviointiin ja pisteytykseen.

Tulospalkkiojärjestelmä on keskeinen osa Tapiolan palkitsemisjärjestelmiä. Se koskee koko organisaatiota ja toimii osana

johtamisjärjestelmää. Pääkonttorin toimihenkilöiden tulospalkkion määrä on enintään 7 prosenttia vuosipalkkasummasta. Toteumat ovat olleet keskimäärin 4 prosenttia. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta, ja ne voivat olla joko tiimi- tai yksilökohtaisia. Tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan tuloskeskustelussa. Alueorganisaation palkkausjärjestelmissä on erilaisia tuloksellisuudesta palkitsevia osia, joiden osuus vaihtelee muutamasta prosentista noin puoleen kokonaispalkasta.

Lisäksi Tapiola-ryhmän vuonna 1991 perustettuun henkilöstörahastoon siirretään vuosittain toteutuneiden tavoitteiden mukainen voittopalkkioerä. Voittopalkkion suuruuteen vaikuttaa muun muassa Tapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden tulos ja markkinaosuuksien kasvu. Tilikauden tuloksen perusteella ei suoritettu siirtoa Tapiola-ryhmän henkilöstörahastoon. Kumulatiivisesti Tapiola-ryhmä on siirtänyt henkilöstörahastoon sen toiminnan aikana yhteensä 24,7 miljoonaa euroa.

Tapiola-ryhmän ylin johto, johon kuuluvat pääjohtaja, hallituksen päätoimiset jäsenet, varajäsenet, toimitusjohtajat ja varatoimitusjohtajat, kuuluu johdon tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Lisäksi johdon tulospalkkiojärjestelmän piirissä ovat muut johtajat, yksikönjohtajat, aluejohtajat ja apulaisjohtajat tai heihin rinnastettavat. Johdon tulospalkkio perustuu toisaalta yhtiökohtaisten kolmen vuoden strategisten tavoitteiden (maksimitaso tehtävästä riippuen enintään 70 prosenttia vuosiansiosta) sekä toisaalta vuosittain toteutuneiden (maksimitaso tehtävästä riippuen enintään 50 prosenttia vuosiansiosta) toteutumiseen. Toteumat ovat olleet keskimäärin noin 20 prosenttia enimmäismäärästä.

Yritysten Henki-Tapiola, konserni

Konsernirakenne

Yritysten Henki-Tapiolan emoyhtiö on Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola. Yritysten Henki-Tapiolan konserniin sisältyi emoyhtiön lisäksi 7 (8) asunto- ja kiinteistöyhtiötä sekä kaksi muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Osakkuusyhtiö on Kiinteistö Oy Mariankatu 27.

Konsernitilinpäätös

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolan konsernin liikevoitto oli 2,8 miljoonaa euroa (28,3 milj. e), mikä oli 4,1 prosenttia (24,1 %) liikevaihdosta. Kokonaistulos eli liikevoitto ja sijoitusten arvostuserojen muutos oli -22,6 miljoonaa euroa (3,5 milj. e). Arvostuserojen muutos heikensi tulosta -25,4 miljoonaa euroa (-24,8 milj. e). Liikekustannussuhde kuormitustulosta lasketuna oli 129,3 prosenttiin (130,6 %). Toimintapääoma oli 100,9 miljoonaa euroa (81,0 milj. e). Vakavaraisuuspääoma oli 133,9 miljoonaa euroa (107,2 milj. e) ja vakavaraisuusaste oli 18,8 prosenttia (15,0 %).

Konsernin tuloslaskelma osoittaa 210 140,01 euron voittoa. Konsernitaseen loppusumma oli 871 458 306,44 euroa (827 670 745,92 e).

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

Yritysten Henki-Tapiolan hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnasta. Hallitus määrittää eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Yhtiössä laaditaan vuosittain sijoitus- ja riskienhallintasuunnitelmat, jotka hyväksytään hallituksessa. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyyden lisäksi mahdollisesta realisoitumisesta aiheutuvia vaikutuksia. Toimitusjohtaja ja liiketoimintayksikköjen johtajat vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä.

Yritysten Henki-Tapiolan toiminnan merkittävimmät riskit ovat sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, henkivakuutus- ja vakuutusriskit, operatiiviset riskit ja liiketoimintariskit. Markkinariski johtuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen mm. korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Henkivakuutus- ja vakuutusriskit ovat kuolevuuteen, eliniän pituuteen ja sairastuvuuteen liittyvät riskit sekä asiakaskäyttäytymiseen liittyvät sopimusten ja vakuutusmaksujen keskeytymisen riskit. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Liiketoimintariskit sisältävät mm. toimintaympäristöön liittyvät riskit kuten markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutokset ja strategisiin ja operatiivisiin valintoihin liittyvät riskit.

Yritysten Henki-Tapiolan riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Vastuullinen yritystoiminta

Tapiola-ryhmä raportoi yhteiskuntavastuustaan kuudennen kerran. Vuoden 2008 yhteiskuntavastuuraportin teema on "Vastuu tavaksi". Teemalla viitataan siihen, että yhteiskuntavastuu on osa Tapiola-ryhmän strategista suunnittelua ja toiminnan tavoitteita. Raportti on laadittu kansainvälisen raportointistandardin Global Reporting Initiativen (GRI) mukaan. Raportti ylsi vuonna 2007 Suomessa ensimmäisenä laajuudeltaan tasolle A+. Tasolla viitataan raportoinnin täydellisyyteen; raportissa

on otettu kantaa kaikkiin raportointijärjestelmän edellyttämiin asioihin. Tapiola raportoi myös tärkeimpien sidosryhmien olenaisina pitämiä kysymyksiä. GRI-indeksit on merkitty tekstiin analytikoita varten. Raporttia 2008 ei ole varmennettu, mutta se noudattaa aikaisempia käytäntöjä ja varmentajilta saatuja kommentteja.

Tapiolan yhteiskuntavastuun pohjana ovat yhtiöryhmän yhteiset arvot: asiakkaiden etu, eettinen toiminta, yhdessä menestyminen ja yrittäjähenkisyys. Keskinäisyys yhtiömuotona asettaa Tapiolalle erityisiä avoimuuden ja vastuullisuuden vaatimuksia, koska asiakkaat ovat myös omistajia. Ulkopuolisten tutkimusten mukaan eri sidosryhmät myös pitävät Tapiolaa yhtenä vastuullisuuden edelläkävijöistä Suomessa.

Tapiola raportoi taloudellisen vaikutuksensa sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Sosiaalinen vastuu kattaa paitsi vastuun asiakkaista ja henkilöstöstä, myös vastuun yhteiskunnalle, johon Tapiolan kaltainen yritys on monin säikein yhteydessä. Vastuu ympäristöstä käsitellään asiakaspalvelun, omistuskäsitteistöjen ja toimistotyön näkökulmasta. Ympäristövastuussa koetaan olevan eniten kehitettävää, sillä vaikka yhtiöryhmän suora vaikutus ympäristöön on verraten vähäinen, sen epäsuora vaikutus asiakassuhteiden kautta on merkittävä. Ilmastonmuutoksesta aiheutuvien ongelmien torjuminen vaatii tarttumaan asiaan uudella tavalla.

Yritysten Henki-Tapiola tarjoaa mahdollisuutta sosiaaliturvan täydentämiseen vapaaehtoisilla vakuutuksilla.

Taloudellinen vastuu on yritystoiminnassa ensisijainen. Se luo edellytykset vastuulliseen toimintaan muilla alueilla. Taloudelliseen vastuullisuuteen luetaan kannattavuus, kilpailukyky ja tehokkuus. Taloudellisen vastuun mittareita ovat mm. yhtiön tulos, vakavaraisuus, liikekustannussuhde, asiakkaille maksetut hyvitykset ja alennukset ja asiakkaille annetut muut edut.

Sijoitustoiminnassa tärkein periaate on turvaavuus ja tuottavuus. Sijoituskohteita valittaessa Yritysten Henki-Tapiola pyrkii välttämään kohteita, joiden arvomaailma on ristiriidassa sen omien arvojen kanssa.

Toimintamme tulos käytetään asiakasetuihin, maksualenkuksiin ja riskinkantokyvyn kannalta tarpeellisen vakavaraisuuden kartuttamiseen.

Sosiaaliseen vastuullisuuteen katsomme kuuluvan Yritysten Henki-Tapiolan vastuun ihmisistä ja yhteisöistä sekä toiminnan yhteistyöverkoissa. Tapiola noudattaa pitkäjänteistä, vastuullista henkilöstöpolitiikkaa. Yhtiön johto ja henkilöstön edustajat pyrkivät tiiviissä yhteistyössä kehittämään yhtiön toimintaa, jotta työpaikkojen määrää voitaisiin lisätä tehokkuutta pitkällä aikajänteellä kuitenkin parantaen.

Ympäristötoimintaa Tapiola-ryhmässä koordinoi ympäristöryhmä, jonka hallinto on järjestetty osaksi Tapiolan yritysturvallisuutta. Alueuimistöihin on nimetty alueelliset ympäristövastaavat. Vakuutus- ja finanssitoiminta ei toimialana juurikaan rasita ympäristöä. Yritysten Henki-Tapiola on myös kiinteistöjen

omistaja ja rakennuttaja. Myös sijoitustoiminnassa on välillisesti mahdollista vaikuttaa ympäristön hyväksi. Ympäristötoiminnan hyvä hoito säästää kustannuksia ja on kestävä panos tulevaisuuden hyväksi. Ympäristötoimintaa Tapiola-ryhmässä koordinoi ympäristöryhmä, jonka hallinto on järjestetty osaksi Tapiolan yritysturvallisuutta. Alueuimistöihin on nimetty alueelliset ympäristövastaavat.

Tapiola-ryhmän yhteiskuntavastuuraportti 2007 nimeltään "Vastuu tavaksi" on luettavissa Internet – osoitteessa: www.tapiola.fi

Yhtiön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola on Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolan tytäryhtiö ja kaikki sen osakkeet ovat Tapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden omistuksessa.

Yritysten Henki-Tapiolan varsinainen yhtiökokous pidettiin 24.4.2008. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2007, valittiin hallintoneuvostoon uusia jäseniä sekä tilintarkastajat. Hallintoneuvoston jäsenten toimikausi on kolmivuotinen. Yritysten Henki-Tapiolan hallintoneuvoston erovuoroisista jäsenistä valittiin uudelleen Jari Bachmann, Heikki Halme ja Joel Nemes. Uutena jäsenenä valittiin kauppaneuvos Ahti Manninen (Etelä-Karjalan Osuuskauppa).

Yhtiön varsinaiseksi tilintarkastajiksi valittiin yhtiökokouksessa KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja KHT-tilintarkastaja Hannu Pellinen. PricewaterhouseCoopers Oy:n nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT-tilintarkastaja Juha Tuomala. Varatilintarkastajiksi valittiin KHT-tilintarkastajat Riitta Hallio ja Sari Airola PricewaterhouseCoopers Oy:stä. Vakuutusyhtiölain edellyttämäksi valvontatilintarkastajaksi vakuutusyhtiöihin nimettiin KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja sen sijaiseksi KHT-tilintarkastaja Hannu Pellinen. Tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin esitetään tuloslaskelman liitteessä 3.4.

Yritysten Henki-Tapiolan ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 10.12.2008. Yhtiökokouksessa käsiteltiin hallituksen esitys osakepääoman korottamiseksi. Yhtiökokouksessa päätettiin hallituksen esityksen mukaisesti, että yhtiön osakepääomaa korotetaan 9 485 000 eurolla antamalla nykyisten osakkeenomistajien merkittäväksi uusia osakkeita 1 897 000 kappaletta merkintähintaan 15,82 euroa osakkeelta. Korotuksen merkittiin kokonaisuudessaan Henki-Tapiola. Yhtiökokouksessa päätettiin lisäksi yhtiöjärjestyksen muuttamisesta. Muutokset perustuvat pääosin 1.10.2008 voimaan tulleeseen vakuutusyhtiölain kokonaisuudistukseen.

Hallintoneuvosto mm. valvoo yhtiön toimintaa ja valitsee hallituksen jäsenet. Yritysten Henki-Tapiolan hallintoneuvostoon kuuluu 15 jäsentä. Hallintoneuvoston jäsenten toimikausi on kolmivuotinen. Yritysten Henki-Tapiolan hallintoneuvoston järjestäytymiskokouksessa 29.5.2008 valittiin hallintoneuvoston puheenjohtajaksi EL-kori Oy:n toimitusjohtaja Marjut Nordström

Asikkalasta ja varapuheenjohtajaksi Pölkky Oy:n toimitusjohtaja, teollisuusneuvos Jouko Virranniemi Kuusamosta. Hallintoneuvostojen puheenjohtajista ja varapuheenjohtajista muodostuu koko Tapiolaa, Eläke-Tapiolaa lukuun ottamatta, valvova yhtiöjärjestyksen mukainen yhteistyövaliokunta. Hallintoneuvosto kokoontui kolme kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 78 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston jäsenille maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.

Hallintoneuvostojen puheenjohtajista ja varapuheenjohtajista muodostuu koko Tapiolan toimintaa valvova yhtiöjärjestyksen mukainen yhteistyövaliokunta. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Vahinko-Tapiolan hallintoneuvoston puheenjohtaja, hallituksen puheenjohtaja Antti Lemmetyinen ja varapuheenjohtajaksi Yritysten Henki-Tapiolan hallintoneuvoston puheenjohtaja, toimitusjohtaja Marjut Nordström. Yhteistyövaliokunta kokoontui kymmenen kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 95 prosenttia jäsenistä.

Yhteistyövaliokunnan perustaman tarkastusvaliokunnan valvontatehtäviin kuuluu mm. vakavaraisuuden, riskienhallinnan sekä lakien ja määräysten noudattamisen valvonta; taloudellisen raportoinnin valvonta; tilintarkastajien työn ja riippumattomuuden seuranta; sekä sisäisen tarkastuksen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnit. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi kauppatieteiden lisensiaatti Jouko Havunen ja jäseninä toimitusjohtaja Marjut Nordström sekä maatalous- ja metsätieteiden tohtori Juha Marttila. Tarkastusvaliokunta kokoontui viisi kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 87 prosenttia jäsenistä.

Yhteistyövaliokunnan perustaman palkitsemisvaliokunnan tehtäviin kuuluu mm. valmistella ehdotukset vakuutusyhtiöiden hallitusten jäsenten ja varajäsenten palkitsemis- ja etuusasioissa ja toimi- ja työsuhteasioissa sekä kokonaisjärjestelmänä että yksittäistapauksissa hallintoneuvostojen puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien päätettäviksi yhteistyövaliokunnan kokouksessa; kehittää vakuutusyhtiöiden hallituksen jäsenten ja varajäsenten palkitsemisjärjestelmää käyttäen myös hyväksi ulkopuolista benchmarking-tietoa sekä seurata koko Tapiola-ryhmän johdon ja henkilöstön palkitsemisjärjestelmän kehittämistä. Palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimi hallituksen puheenjohtaja Antti Lemmetyinen ja jäsenenä toiminnanjohtaja Marita Ruohonen sekä toimitusjohtaja Jouko Virranniemi. Palkitsemisvaliokunta kokoontui kaksi kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 67 prosenttia jäsenistä.

Hallitus huolehtii hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Se mm. vahvistaa strategiasuunnitelmat ja toimintaperiaatteet sekä vuosittaiset toimintasuunnitelmat. Yritysten Henki-Tapiolan hallitukseen kuuluu neljä varsinaista jäsentä ja kolme varajäsentä. Hallituksen varsinaiset jäsenet ovat päätömmisiä ja samoja henkilöitä sekä Tapiolan henkivakuutus- että vahinkovakuutusyhtiöissä. Hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 16.11.2006 hallituksen kolmivuotistoimikaudelle, joka

päätyy 31.12.2009. Hallituksen puheenjohtajana toimii Tapiolan pääjohtaja Asmo Kalpala. Hallituksen jäseninä toimivat yhtiöryhmän johtajat Antti Calonius, Juhani Heiskanen ja Jari Saine, joka toimii myös hallituksen varapuheenjohtajana. Hallitus kokoontui 14 kertaa. Kokouksiin osallistui 98 prosenttia jäsenistä. Varsinaisilla jäsenillä on hallitustehtäviensä lisäksi vastuu yhtiöryhmän palveluista eri asiakasryhmille: yksityistalouksille sekä yrityksille, suurasiakkaille ja yhteisöille sekä pankki-, säästö- ja sijoittaja-asiakkaille. Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3. Varsinaisilla jäsenillä on hallitustehtäviensä lisäksi vastuu yhtiöryhmän palveluista eri asiakasryhmille: yksityistalouksille sekä yrityksille, suurasiakkaille ja yhteisöille sekä pankki-, säästö- ja sijoittaja-asiakkaille. Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.

Kauppatieteen maisteri Minna Kohmo aloitti Henki-Tapiolan ja Yritysten Henki-Tapiolan toimitusjohtajana 1.9.2008. Henkivakuutusyhtiöiden edellinen toimitusjohtaja Juha-Pekka Halmeenmäki siirtyi Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan toimitusjohtajaksi. Diplomi-insinööri Janne Pesonen (SHV) aloitti Henki-Tapiolan ja Yritysten Henki-Tapiolan varatoimitusjohtajana 15.10.2008. Henkivakuutusyhtiöiden edellinen varatoimitusjohtaja Sari Ruottinen siirtyi Tapiola-ryhmän Kaakkois-Suomen aluejohtajaksi. Vuonna 2008 henkivakuutusyhtiöiden toimitusjohtajille maksetut palkat ja luontoisedut olivat yhteensä 207 943 euroa ja vuoden 2007 tuloksista maksettu tulospalkkio 21 143 euroa. Johdon tulospalkkio perustuu toisaalta yhtiökohtaisten kolmen vuoden strategisten tavoitteiden (määrä enintään 30 prosenttia) sekä toisaalta vuosittain asetettujen tavoitteiden (määrä enintään 40 prosenttia) toteutumiseen. Toimitusjohtajan eroamisikä on 63 vuotta. Toimisuhteen ennen aikaisesta päättymisestä on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Tapiola-ryhmässä on kolme asiakaslokojohtoryhmää, joiden puheenjohtajana toimii kullekin asiakasryhmälle palveluista vastaava hallituksen jäsen. Asiakaslokojohtoryhmän tehtävänä on kehittää ja koordinoita yhtiöryhmän asiakaspalvelua ja varmistaa lisäarvon tuottaminen omistaja-asiakkaille. Lisäksi ryhmässä toimii yhteisiä asioita ja palveluja linjaavia johtoryhmiä ja myös toimitusjohtajaa avustava yhtiön johtoryhmä.

Neuvottelukuntatoiminnalla on tärkeä rooli asiakkaiden ja yhtiöryhmän välisenä, hallintoa täydentävänä vuorovaikutuskanavana. Neuvottelukunnat koostuvat noin 340 jäsenestä, joista kaikki ovat asiakkaitamme ja he edustavat monipuolisesti yhtiöryhmän asiakaskuntaa. Vuonna 2009 alueellisia neuvottelukuntia toimii 22 ympäri Suomen Tapiolan paikallisaluejaon mukaisesti. Pääkaupunkiseudulla toimivat seitsemän neuvottelukuntaa vastaavat kohdennettujen kuluttaja- ja elinkeinoelämäryhmien tarpeisiin. Pääkaupunkiseudulla toimivat Nuorten, Aikuisten, Senioreiden, Yrittäjien, Yritysten, Maa- ja metsätalouden sekä Pankin neuvottelukunnat. Verrattuna vuoteen 2008

neuvottelukuntien määrä on supistunut yhdellä. Keski-Savon paikallisalueen sulauttaminen osaksi Etelä-Savon ja Kuopion paikallisalueita edellytti myös alueen neuvottelukunnan jakoa kyseisten alueiden neuvottelukuntiin. Vuoden 2008 aikana neuvottelukunnat kokoontuivat sääntömääräisten kokousten parissa kahdesti vuoden aikana. Tämän lisäksi osa neuvottelukunnista järjesti kesän aikana vapaamuotoisen kokouksen. Vuoden 2008 yhteiskokous järjestettiin helmikuussa Finlandia-talolla Helsingissä.

Sisäinen tarkastus avustaa ylintä johtoa toiminnan ohjauksessa, valvonnassa ja varmistamisessa suorittamalla toimintaan kohdistuvaa tarkastusta. Se arvioi toiminnan suoritusastoa, tehokkuutta, sisäisen ohjauksen ja valvonnan riittävyttä, riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta sekä lakien, viranomaismääräysten ja sisäisten ohjeiden noudattamista. Sisäinen tarkastus on organisoitu pääjohtajan alaisuuteen.

Yritysten Henki-Tapiola on julkisen valvonnan alainen henkivakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutus tapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja.

Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Tarkemmat tiedot eri hallintoelimistä ja niiden tehtävistä Internet osoitteesta: www.tapiola.fi

Osakepääoma

Yritysten Henki-Tapiolan osakepääoman vähimmäismäärä on 15 600 900 euroa ja enimmäispääoma 62 403 600 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestystä muuttamatta.

Osakepääoman omistajat ja näiden osuudet osakepääomasta olivat 31.12.2008 seuraavat:

	Osakkeita	%-osuus
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	5 485 222	96,2
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	141 778	3,8
Yhteensä	141 778	100

Yritysten Henki-Tapiolan osakepääomaa korotettiin 9 485 000 eurolla antamalla nykyisten osakkeenomistajien merkittäväksi 1 897 000 uutta osaketta. Osakepääoma 6 341 000 euroa nousi näin 15 826 000 euroon. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkittiin korotuksesta 20 525 540 euroa. Korotuksen merkittiin kokonaisuudessaan emoyhtiö Henki-Tapiola.

Pääomalaina

Tilikauden aikana Yritysten Henki-Tapiola solmi Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan kanssa toistaiseksi voimassa olevan pääomalainasopimuksen, jolla se sai velaksi 18 000 000 euroa. Lainalla ei ole vakuutta. Yksityiskohtaiset tiedot pääomalainasta löytyvät taseen liitetiedosta 17.2.

Tulevaisuuden näkymät

Verkon kautta tuotettavia palveluita on kehitetty edelleen sekä myynnissä että vakuutus- ja korvauspalvelussa. Hyödynnämme tätä kehitystä sekä lisämyynnin että palvelun parantamisen ja tehostamisen näkökulmasta.

Vuonna 2008 selvitettiin yritys päättäjiltä henkilöstöön liittyviä epävarmuustekijöitä. Tämän perusteella yritysasiakkaille myytävä Helppo henkilöstöpaketti palvelukonsepti lanseerattiin alkusyksystä 2008 ja se on jo osoittautunut menestykseksi. Konseptilla yritys lisää arvoaan, huolehtii paremmin henkilöstöstään, vähentää henkilöstön vaihtuvuutta, lisää kiinnostavuutensa työnantajana ja sitouttaa avainhenkilöitä yritykseen Valitsevassa taloudellisessa tilanteessa yrityksille on tärkeää pitää henkilöstöstään ja osajista huolta koska seuraavan nousukauden alkaessa työvoimapula todella konkretisoituu.

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolan tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

Tilinpäätöksen liitetiedot 2008

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusrakennusmenot sekä atk-järjestelmien suunnittelumenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonkorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonkorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulosvaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno laskeaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Ei-suojaavat sopimukset

Ei-suojaavan tai ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuotteita ei kirjata. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaissopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Suojauslaskennan soveltaminen

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisten negatiivinen arvomuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Se osa johdannaisten negatiivisesta arvomuutoksesta, joka ylittää suojattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi. Johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Jos suojattavasta tase-erästä ei tuloslaskelmaan kirjata arvomuutosta, ei suojaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kuluja.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankintajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisuiksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoaajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:	
Aineettomat hyödykkeet	
Huoneistojen peruskorjaukset	5 v
Atk-järjestelmien suunnittelukustannukset	10 v
Kiinteistöt	
Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset	40-50 v
Tavaratalo-, myymälä- ja rakennukset	30-40 v
Teollisuus-, varasto ym. rakennukset	20-30 v
Rakennusten ainesosat 25 %:n menojäännöspoisto	
Kalusto	
Konttorikoneet, -kalusto yms. 25 %:n menojäännöspoisto	

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen.

Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattiin erään "Varaukset, kertynyt poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Atk-järjestelmien suunnittelukustannusten poistoaika on vuonna 2008 pidennetty aikaisemmasta viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen, mikä vastaa järjestelmien taloudellista vaikutusaikaa.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta "Poistot"

Vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvai-
kutteisista varauksia.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen väliin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana. Tunnuslukuja laskettaessa on otettu huomioon yhden vuoden laskennalliset verovelat.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistö-sijoitusten arvioinnissa sovelletaan IFRS:n (International Financial Reporting Standards), IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarvointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan vertailukauppoihin perustuvalla kauppaa-arvomenetelmällä. Toimitilakohteet arvioidaan kasvavirtaan perustuvalla tuottoarvomenetelmällä tai kauppaa-arvomenetelmällä, mikäli kauppahinta-aineisto on edustava. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistö-sijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärityksen tekee vakuutusvalvontaviraston edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai Kiinteistö-Tapiola Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeistä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon mahdollinen luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL -perusvakuutuksella Keskinäisessä Eläkevakuutusyhtiössä Tapiolassa ja lisäeläketurva Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolassa.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Zillmerointiperusteet

Zillmerointia ei sovelleta.

Vastuuvelan laskentaan käytetty laskuperustekorko

Ryhmäeläkevakuutuksen vastuuvelan laskennassa on käytetty 3,50 prosentin laskuperustekorkoa. Yksilöllisen henki- ja eläkevakuutuksen vastuuvelkaa laskettaessa on käytetty ennen 1.1.1999 myönnettyissä vakuutuksissa 4,5 prosentin laskuperustekorkoa ja 1.1.1999 ja 31.12.2002 välisenä aikana myönnettyissä vakuutuksissa 3,5 prosentin laskuperustekorkoa sekä 1.1.2003 tai sen jälkeen myönnettyissä vakuutuksissa 2,5 prosentin laskuperustekorkoa. Kapitalisaatiosopimusten vastuuvelkaa laskettaessa on käytetty ennen 1.1.2002 alkaneiden sopimusten osalta 3,5 prosentin laskuperustekorkoa ja 31.12.2001 jälkeen alkaneiden sopimusten osalta 2,5 prosenttia laskuperustekorkoa.

Kohtuusperiaatteen soveltaminen ja lisätujen jakamista koskevat tavoitteet

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola soveltaa kohtuusperiaatetta siten että käyttää ylijäämänsä pääosin lisätuihin ja vakavaraisuuden vahvistamiseen ja maksaa riskipääoman merkitsijöille markkinaehtoisen tuoton.

Lisätutavoitteena yleisesti ottaen on kilpailukykyisen ja vakaan tuoton maksaminen asiakkaiden vakuutussäästöille. Asiakashyvityksiä määrittäessä pyritään varmistamaan asiakkaiden varoille vakaa kokonaiskorko joka muodostuu laskuperustekorosta ja annettavista hyvityksistä.

Tavoitteena on antaa vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä ennen kuluja ja veroja kokonaiskorko joka eläkevakuutuksessa ylittää euroalueen valtioiden pitkien, vähintään 10-vuotisten joukkovelkakirjalainojen korkotason ja säästöhenkivakuutuksessa vastaavasti 5-vuotisten valtionlainojen korkotason. Rahastoivassa riskivakuutuksessa tavoitteena on että reaalin kokonaiskorko on positiivinen. Kohtuusperiaatetta ja lisätutavoitetta ei sovelleta sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin eikä puhtaisiin riskivakuutuksiin, joihin ei liity vakuutussäästöä.

Vakavaraisuustavoitteena on sellainen laadullinen ja määrällinen vakavaraisuus että se ei rajoita lisätutavoitteiden mukaisen lisätujen maksamista asiakkaille.

Laatimisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Atk-järjestelmien suunnittelukustannusten poistoaika on vuonna 2008 pidennetty aikaisemmasta viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen, mikä vastaa järjestelmien taloudellista vaikutusaikaa.

Konsernitilinpäätös

Vakuutusyhtiölain mukaan konsernitilinpäätökseen yhdistellään sellaiset osakeyhtiöt ja muut niihin rinnastettavat yhtiöt, joiden äänivallasta emoyhtiö omistaa suoraan tai välillisesti yli puolet. Konserniin kuuluvat yhtiöt ja konsernirakenne on kerrottu toimintakertomuksessa.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako, konsernin sisäiset myyntivoitot/-tappiot sekä keskinäinen omistus. Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Vähemmistön osuus omasta pääomasta ja tuloksesta esitetään erikseen tuloslaskelmassa ja taseessa. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt luovutus- hetkeen saakka.

Osakkuusyhtiöt eli yritykset, joiden äänivallasta konserni omistaa 20–50 prosenttia on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Asunto- ja keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyhtiöksi konsernitilinpäätökseen, vaikka äänivalta- ja omistusraajat täytyisivätkin. Ei-keskinäiset kiinteistöosakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhteisöinä.

Vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutos on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tulokseen. Vastaavat taseerät on jaettu laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan vähemmistöosuus huomioiden. Omaan pääomaan siirretty osuus ei ole vakuutusyhtiölain mukaan jakokelpoista omaa pääomaa.

Tytäryhtiöosakkeiden arvonkorotukset on asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osalta kohdistettu konsernissa tytäryhtiöiden kiinteistöjen arvonkorotuksiksi.

Eliminoinnin yhteydessä muodostunut konserniaktiiva on pääsääntöisesti kohdistettu tytäryhtiön ao. omaisuuserille, erien käypä arvo huomioon ottaen, ja konserniaktiiva poistetaan suunnitelman mukaan kuten vastaava erä. Kohdistamaton konserniliiketoiminta esitetään taseen vastaavissa aineettomissa hyödykkeissä omana eränään ja se poistetaan suunnitelman mukaan viidessä vuodessa. Konsernireservi esitetään taseen vastattavissa omana eränään ja se tuloutetaan enimmillään viidessä vuodessa.

Konsernin sisäistä ensivakuutusliikettä ei ole eliminoitu.

Riskit ja riskienhallinta

RISKIENHALLINNAN YLEISET PERIAATTEET TAPIOLA-RYHMÄSSÄ

Henki-Tapiola noudattaa Tapiola-ryhmässä noudatettavaa riskienhallintapolitiikkaa. Siinä on kuvattu menettelytapoina ne yleiset periaatteet, joita sovelletaan pysyväisohjeina Tapiola-ryhmän riskienhallinnan järjestämisessä.

1. Riskienhallinnan lähtökohdat

Tapiolan riskienhallinta perustuu Tapiolassa määriteltyihin riskienhallinnan käsitteisiin, tehtävään, tavoitetilään ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Hyvävakavaraisuus korostuu keskinäisen yhtiömuodon vuoksi.

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, mitkä johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai Tapiolan omasta strategiasta tahtotilasta.

- Tapiolan riskinottohalukkuus perustuu seuraaville periaatteille.
- Riskinotto tukee strategian ja operatiivisten suunnitelmien taloudellista ja toiminnallista toteutumista.
 - Riskit eivät vaaranna yksittäisen yhtiön, toiminnon tai ryhmän toimintaa tai talouden vakautta.
 - Tapiolan yhtiöt ja toiminnot pysyvät niille määritellyissä riskirajoissa.
 - Riskien vaikutukset ryhmän kaikkiin organisaatio-osiin kyetään tunnistamaan.
 - Tapiolan organisaatio-osien väliset riskisidokset ovat selkeät.

Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti Tapiola huolehtii ja tiedottaa riskeistään sekä niiden hallinnasta siten, että asiakkaat ja muut sidosryhmät luottavat Tapiolaan kumppaninaan.

2. Riskienhallinnan pääalueet

Tapiola-ryhmän vakuutustoiminnan, pankkitoiminnan ja varainhoidon riskiluokituksessa käytetään ylätasolla seuraavaa kolmijakoa:

- toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit
- taloudelliset riskit
- toiminnalliset riskit



Toiminnalliset riskit

- Operatiiviset riskit
- Prosessiriskit
- Henkilöstöriskit
- Järjestelmäriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma-/vahinkoriskit

Toiminnan valintoihin liittyvät riskit

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit

- Strategisen tahtotilan valintojen riskit
- Markkina-asemaan, kilpailutilanteeseen ja asiakaskäyttämiseen liittyvät riskit
- Yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit

Taloudelliset riskit

- Vakuutusriskit
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymisriskit

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm.

- strategisen tahtotilan valintoihin liittyvät riskit
- markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutokset
- yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit

Taloudelliset riskit muodostuvat pääasiassa vakuutus-, markkina-, luotto-, likviditeetti- ja keskittymisriskeistä. Näitten riskialaluokkien sisällöt poikkeavat toisistaan riippuen siitä onko kysymys vakuutustoiminnasta, pankkitoiminnasta tai varainhoidosta.

- Vakuutusriskillä tarkoitetaan vakuutus sopimuksiin liittyvää riskiä, joka johtuu vakuutusten asiakas-, riskin- ja vastuuvälintään liittyvästä riskistä ja vastuuvälän riittävyysriskistä.
- Markkinariskillä tarkoitetaan varojen markkina-arvojen tai vastuiden määrien vaihtelusta aiheutuva riskiä, joka johtuu taloudellisen muuttujan kuten koron, osakekurssin, valuuttakurssin tai kiinteistön arvon muutoksesta.
- Luottoriski liittyy vastapuolen maksukyvyttömyyteen tai muuhun laiminlyöntiin sopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämässä tai vastapuolen luottoluokituksen muutokseen.
- Likviditeettiriskillä tarkoitetaan sitä, että yhtiöllä ei ole riittävästi likvidejä varoja käytettävissä tulevien velvoitteiden täyttämiseksi tai että varojen muuttaminen likvideiksi on mahdollista vain ylimääräisillä kustannuksilla.
- Keskittymisriskillä tarkoitetaan sitä, että yhtiö- tai yhtiöryhmätasolla on suuri määrä samaan vastapuoleen tai samoista vastapuolista muodostuvaan kokonaisuuteen liittyviä varoja, vastuita, taseen ulkopuolisia sitoumuksia ja/tai asiakasriskejä.

Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset / oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan valintoihin liittyviä riskejä ovat erilaisiin liiketoiminnan muutostilanteisiin liittyvät riskit (esim. uuden tuotteen tai palvelun käyttöönotto, muutokset jakelukanavissa).

3. Riskienhallintaprosessit

Tapiolan tavoitteena on hallita riskejä kokonaisvaltaisesti osana strategista ja operatiivista toiminnanohjausta. Riskienhallinta tulee järjestää kattavasti siten, että asiakaslohkojen, yhtiöiden ja muiden toimintojen väliset riskisidokset ovat selkeät ja yksiselitteiset ja että riskien syy- ja seuraussuhteet sekä merkitys tunnistetaan.

Kokonaisvaltaisessa riskienhallinnassa riskienhallinta kytkeytyy yrityksen strategiaan, taloudellisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiin. Riskien tarkastelunäkökulma kääntyy yksittäisistä toiminnoista ja niihin liittyvistä riskeistä koko yrityksen tasolle. Riskienhallinnan keskeiseksi päämääräksi muodostuu yrityksen taloudellisen ja toiminnallisen kokonaisuuden optimointi riskienhallinnan keinoin.

KOKONAISVALTAINEN RISKIENHALLINTA TAPIOLASSA

Riskien lähteet, hallinta ja toimenpiteet



3.1. Riskienhallinta strategisen suunnittelun ja toteuttamisen yhteydessä

Toimintaympäristöön ja Tapiolan strategiseen tahtotilaan liittyvät merkittävät riskit kartoitetaan ja niiden toteutumisen todennäköisyys sekä mahdollisen realisoitumisen merkitys arvioidaan perusteellisesti strategiaprosessin yhteydessä kolmen vuoden välein. Päivitys tehdään vuosittain syksyisin samaan aikaan toiminnallisten ja taloudellisten riskien päivitysten kanssa. Menettelynä on ohjeistettu itsearvionti, joka kattaa Tapiolan yhtiöryhmäkokonaisuuden, asiakaslohkot ja yhtiöt sekä ns. tukistrategiat. Menettely toteutetaan strategiaprosessin vastuutuksen ja toteuttamisjärjestyksen mukaisesti.

Tunnistetuttujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi strategiaprosessin Tapiola-ryhmäkokonaisuuden, asiakaslohkosten ja yhtiöiden vastuulliset tahot suunnittelevat ja ottavat käyttöön riskienhallintatoimenpiteitä. Ne toteutetaan Tapiola-ryhmän organisaatio-osien vuosi- ja jakso-ohjelmissa.

3.2. Taloudellisten riskien hallinta

Taloudellisten riskien hallinta perustuu riskien jatkuvaan ja ohjeistettuun tunnistamiseen, arviointiin, raportointiin ja valvontaan. Eri riskienhallintaan liittyvät tahot kuten aktuaari-, talous-, riskienhallinta-, sijoitus- ja controller -verkostotoiminnot tunnistavat ja arvioivat taloudellisia riskejä ja raportoivat niistä säännönmukaisesti ja kattavasti. Taloudellisten riskien kohdalla viranomaisten määräykset ja heille toimitettavat raportit ja muut selvitykset ohjaavat keskeisesti riskienhallinnan ja sisäisen riski-raportoinnin järjestämistä Tapiola-ryhmän eri yhtiöissä.

3.3. Toiminnallisten riskien hallinta

Vuosisuunnittelussa käytetään ohjeistettua itsearviontimenettelyä, jonka tavoitteena on

- kartoittaa vuosittain merkittävimmät riskit, jotka liittyvät taktisiin valintoihin, niihin liittyviin kilpailuympäristöihin tai ovat oman toiminnan operatiivisia riskejä,
- arvioida riskien toteutumisen todennäköisyys ja merkitys sekä
- priorisoida riskit sekä tuottaa vuosi- ja jaksosuunnitelmiin toimenpiteitä riskien poistamiseksi ja vähentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Itsearviontimenettely toteutetaan vuosisuunnitteluprosessin vastuutuksen ja toteuttamisjärjestyksen mukaisesti. Riskienhallintatoimenpiteet toteutetaan eri liiketoimintayksiköiden vuosi- ja jakso-ohjelmissa.

Toiminnallisten riskien hallinnassa on lisäksi omat menettelyt ja ohjeistukset seuraavilla osa-alueilla

- prosessiriskien hallinta
- juridisten riskien hallinta
- hankkeiden ja projektien riskienhallinta
- turvallisuusriskien hallinta
- tietoturvanriskien hallinta
- yhtiöryhmänä toimimisen riskienhallinta.

Varautumissuunnittelun avulla pyritään ehkäisemään ennalta häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luomaan edellytykset hallita näitä tilanteita ja niiden seurauksia. Lisäksi Tapiolan omilla vakuutuksilla hallitaan Tapiola-ryhmän kaikkien organisaatio-osien vakuutettavissa olevia riskejä.

4. Riskienhallinnan toteuttamisen ja valvonnan vastuut

Yhtiöiden hallituksilla on kokonaisvastuu yhtiöiden riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitukset määrittävät eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitukset vahvistavat vuosittain yhtiöiden riskienhallintasuunnitelmat, varmistavat niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa ja valvovat riskienhallintasuunnitelmien noudattamista. Hallitukset seuraavat säännöllisesti yhtiöidensä riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Yhtiöiden toimitusjohtajat ja yhtiöiden muu johto vastaavat yhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Lohkojohtoryhmien, yhtiöiden johtoryhmien, sijoitustoiminnan johtoryhmien, muiden johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty näiden tehtävät riskienhallinnassa ja -valvonnassa. Yhtiöiden liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Liiketoimintayksiköt vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Jokainen Tapiolassa työskentelevä henkilö vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta omassa työssään ja on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista ensisijaisesti omalle esimiehelleen tai muille riskienhallinnan vastuuhenkilöille.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Eri riskienhallintaan liittyvät tahot kuten aktuaari-, compliance-, controller-verkosto-, talous-, riskienhallinta- ja sijoitustoiminnot avustavat yhtiöiden johtoa ja hallituksia riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa.

Sisäinen tarkastus tukee yhtiöiden johtoa ja hallituksia valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä arvioimalla määräajoin riskienhallinnan toteutumista ja menettelytapoja. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

RISKIEN HALLINNAN KOLME TASOA

TASO 1

Liiketoimintajohto • Liiketoimintayksiköt

Tavoitteena on hallita liiketoiminnan riskejä lainsäädännön ja Tapiolan toimintapolitiikkojen mukaisesti

TASO 2

Aktuaarit • Compliance-toiminnot
• Controllor-verkkosto • Talouspalvelut ja keskitetty riskienhallintatoiminto

Tavoitteena on tukea liiketoimintaa riskienhallintaprosessien toteuttamisessa sekä kehittää Tapiolan valmiiksi riskienhallinnassa.

Tavoitteena on valvoa ja raportoida hallituksille ja johdolle, että riskit ja vakavaraisuusasema täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja Tapiolan tavoitteet niille.

TASO 3

Sisäinen tarkastus • Tarkastusvaliokunta
• Tilintarkastajat

Tavoitteena on varmistaa riskienhallintaprosessin toimivuus lainsäädännön ja Tapiolan toimintapolitiikkojen vaatimusten mukaisesti

5. Raportointi

Raportoinnin tavoitteena on tuottaa luotettavaa, kattavaa ja ajan tasalla olevaa taloudellista informaatiota päätöksenteon pohjaksi. Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavilla ja ajan tasalla olevilla dokumentaatioilla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä sekä sillä, että liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Yhtiöiden hallitusten, johtoryhmien, sijoitustoiminnan johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty säännönmukaisesti käsiteltävät raportit ja lausunnot, jotka käsittelevät kattavasti keskeisimpiä riskejä ja niiden riskienhallintaa. Valvontaviranomaisten antamissa määräys- ja ohjekokoelmissa määritellään viranomaisille toimitettavat riskeihin ja riskienhallintaan liittyvät raportit ja muut selvitykset

Merkittävistä toteutuneista riskeistä tai 'läheltä piti tilanteista' tulee raportoida seuraavalle ylemmälle riskienhallinnasta vastaavalle taholle ja tarvittaessa hallitukselle.

YRITYSTEN HENKI-TAPIOLAN LIIKETOIMINNAN RISKIT

Yritysten Henki-Tapiolan toiminnan merkittävimmät riskit ovat sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, henkivakuutustoiminnan vakuutusriskit, toiminnalliset riskit, toimintaympäristöön liittyvät riskit kuten markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutokset ja strategiaan valintoihin liittyvät riskit. Markkinariski johtuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen mm. korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Henkivakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit ovat kuolevuuteen, eliniän pituuteen ja sairastuvuuteen liittyvät riskit sekä asiakaskäyttäytymiseen liittyvät sopimusten ja vakuutusmaksujen keskeytymisen riskit. Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja käytännön toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin.

VAKUUTUSRISKIEN RISKIENHALLINTA

1. Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Vastuuvetkään liittyviä riskejä ovat laskuperustekoron tasoon ja takaisinostoihin liittyvä korkoriski, kuolevuuteen ja eliniän pituuteen liittyvä riski ja sairastuvuuteen liittyvät riskit. Korkoriskiä hallitaan suojaamalla johdannaisilla sijoitussalkkuja epävakaisissa markkinatilanteissa, huolehtimalla riittävän vakavaraisuuden ylläpitämisestä, alentamalla vakuutuskantojen laskennallista laskuperustekorkoa vastuita täydentämällä ja käyttämällä tuotteissa takaisinostosanktioita sekä uusissa tuotteissa turvaamaan alhaista laskuperustekorkoa.

Kuolevuuteen ja eliniän pituuteen sekä sairastuvuuteen liittyvää riskiä hallitaan huolellisella tuotesuunnittelulla ja vastuunvalinnalla, jälleenvakuuttamalla, seuraamalla vuosittain analysein vakuutettujen havaitun kuolleisuuden ja sairastavuuden tasoa ja kehittymistä ja täydentämällä vastuita tarvittaessa. Sairausvakuutuksissa on lisäksi mahdollisuus korottaa maksuja korvausmenon nousua vastaavasti.

2. Riskienhallintaprosessit

Edellä kuvattuja riskejä hallitaan ottamalla ne huomioon vakuutus tuotteiden hinnoitteluprosessissa, asettamalla yksittäisten riskien omavastuut oikeassa suhteessa yhtiön vakavaraisuuteen ja jälleenvakuuttamalla omavastuun ylittävät vastuut sekä katastrofitapahtumista johtuvat vahinkokumulaatiot. Katastrofiriskit on katettu katastrofijälleenvakuutuksella katastrofipoolin kautta. Riskienvalinnassa noudatetaan henkivakuutuksen yleisesti käytössä olevia vastuunvalintaohjeita ja lisäksi tehdään taloudellisen vastuunvalinnan tarkistus vakuutettavan intressin tarkistamiseksi.

Korvausten maksamisen oikeellisuutta varmistetaan seikka-peräisillä työohjeilla ja korvauspäätösten laatua ja oikeellisuutta seurataan satunnaisotannon menetelmin.

3. Vakuutusmatemaattiset oletukset ja mallit

Takuutuottoisen vastuuvelan laskennassa käytetty laskuperuste-korko vaihtelee välillä 1,5–4,5 %. Kuolevuutena käytetään henkivakuutuksessa ja yksilöllisessä eläkevakuutuksessa vuodelta 1987 peräisin olevaa E87-kuolevuutta.

4. Määrällisiä tietoja vakuutusteknisestä vastuuvelan rakenteesta

Seuraavissa taulukoissa on esitetty vakuutusteknisestä vastuuvelan rakenne.

Vuosi 2008	Vastuuvelka	
	Milj. e	%-osuus
Takuutuottoinen vastuuvelka	731,3	93,7
Henkivakuutus	535,8	68,6
Yksilöllinen eläkevakuutus	138,6	17,8
Yksilöllinen eläkevakuutuksen korkotäydennys	14,8	1,9
Tulevien lisäetujen vastuu	9,1	1,2
Tasoisuusmäärä	33,0	4,1
Sijoitussidonnainen vastuuvelka	49,2	6,3
Henkivakuutus	1,5	0,2
Ryhmäeläkevakuutus	7,7	1,0
Yksilöllinen eläkevakuutus	40,0	5,1
Koko vastuuvelka yhteensä	780,5	100,0

MARKKINARISKIEN HALLINTA

1. Lähtökohdat ja toimintaperiaatteet

Yritysten Henki-Tapiola toteuttaa sijoitustoimintaansa tavoitteena vakavaraisuuden turvaaminen ja tuoton maksimointi hallitulla riskipositiolla. Sijoitusten allokaatiota ohjaavat vakavaraisuuden, vastuuvelan rakenteen ja katekelpoisuuden asettamat rajat sekä pääoman tuottovaatimukset. Pitkällä aikavälillä sijoitustuottojen on ylitettävä asiakashyvityspolitiikan mukaiset kokonaistuottotavoitteet. Sijoitustoiminnalla pyritään pitkällä aikavälillä kaikissa olosuhteissa hyvään ja vakaaseen tuottoon pääomariskejä välttämällä.

Sijoitukset hajautetaan riittävästi eri instrumenttiluokkien välillä ja sisällä. Yksittäisiä riskejä sekä vastuita ohjataan limiitein ja sijoituskriteerein. Sijoitustoiminnan on turvattava riittävä likviditeetti kaikissa olosuhteissa. Sijoituskannan on oltava myös riittävän yksinkertainen.

2. Markkinariskien hallinnan organisointi

Yritysten Henki-Tapiolaan perustettiin taseriskien hallintakomitea (ALCO) vuonna 2007. Komitea on yhtiön hallitukselle suoraan raportoiva taseriskien hallinnan ja seurannan asiantuntijaelin, joka vastaa siitä että yhtiön taseriskien hallinta on asianmukaisesti järjestetty. ALCO laatii yhtiön hallitukselle määräajoin esityksen strategisesta markkinariskinotosta ja sitä koskevista limiiteistä. Limiitit kattavat sekä sijoitusten hintariskit että korkoriskit mukaan lukien vastuuvelan ominaisuudet ja vaatimukset.

ALCO seuraa asettamia riskilimiittejä sekä riskinoton tulokset-lisuutta ja raportoi toiminnastaan yhtiön hallitukselle.

Hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoimisesta ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta.

ERM toimikunta vastaa hallitukselle riskienhallinnan järjestämisestä sekä riskien ja vakavaraisuuden valvonnasta.

Sijoitustoiminnan ohjeistuksen noudattamista valvoo sisäinen tarkastus.

3. Riskienhallintaprosessit

Riskienhallintaprosessi perustuu ohjeistukseen (sijoitussuunnitelma, johdannaispolitiikka sekä tasehallintakomitean raamitukset sijoitussuunnitelmaan), sen operatiivisen noudattamisen valvontaan, säännölliseen riskiraportointiin ja itsearviointiin.

Yhtiön hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman, jossa määritellään sijoituskannan tavoitejakauma ja tuotto-odotukset, instrumenttikohtaiset vaihteluvälit, hajautus- ja likviditeettitavoitteet, päätös- ja toimivaltuudet sekä kuvataan toimintaympäristöä. Hajautusperiaatteilla pyritään turvaamaan riittävä tuottotaso kaikissa markkinaolosuhteissa sekä instrumenttiluokkien sisällä että niiden välillä. Hajautusperiaatteet koskevat eri toimialoja, maita ja sijoituskohteita. Yksittäisiä riskejä sekä vastuita ohjataan limiitein ja sijoituskriteerein. Riittävä likviditeetti turvataan sijoitusrakenteella. Sijoitussuunnitelmassa käydään myös läpi tulos- ja riskianalyysi.

Johdannaisten käytön osalta on kirjoitettu tarkempi hallituksen vahvistama johdannaispolitiikka, jossa kerrotaan johdannaisten käytön periaatteet. Johdannaisten avulla rajoitetaan muun muassa osake-, valuutta- ja korkosijoituksiin liittyviä riskejä. Riittäväällä analysoinnilla, hajautuksella, johdannaisilla sekä vastapuoliriskien limiiteillä pyritään turvaamaan toimintavapaus kaikissa markkinaolosuhteissa. Kiinteistöihin liittyviä riskejä analysoidaan erikseen.

Yleisesti käytettyjen markkinariski- ja raportointimenetelmien avulla seurataan sijoitustoiminnan riskejä ja tuottoja. Näiden raporttien avulla seurataan säännöllisesti niin korko-, kiinteistö- kuin osakesijoitusten kehitystä ja riskejä, sekä valvotaan myös sijoitussuunnitelmassa määriteltujen toimintaperiaatteiden noudattamista.

3.1. Markkinariskien ja vakavaraisuuden hallinta

Markkinariskin vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan tällä hetkellä kahden eri järjestelmän mukaisesti: nykyinen vakavaraisuuskäytäntö (Solvenssi I) ja arviolta 2012 voimaan tuleva Solvenssi II vakavaraisuuskehikko. Lisäksi vakavaraisuutta valvotaan voimassa olevien ryhmittymiä koskevien vakavaraisuussäännösten mukaisesti. Nykyinen vakavaraisuuskäytäntö on lyhyellä tähtäimellä merkittävämpi ja rajoittavampi järjestelmä. Merkittävin muutos vakavaraisuuslaskennassa tulee olemaan se, että varojen ohella myös vastuuvelka arvostetaan markkinaehtoisesti käypään arvoon Solvenssi II:ssä. Tällöin vastuuvelan arvo riippuu erityisesti korkotasosta ja korkoriskin

hallinnan merkitys korostuu. Yhtiössä on alettu seuraamaan Solvenssi II vakavaraisuutta sisäisesti ja tämänhetkisten viranomaisvaatimusten mukaisessa raportoinnissa (henkiyhtiöiden ennakoiva valvonta ja Solvenssi II kvantitatiiviset vaikuttavuus-tutkimukset) 2008 alusta lähtien. Yhtiössä on meneillään mittavat hankkeet sisäisten Solvenssi II mallien kehittämiseksi sekä riskienhallinnan että liiketoiminnan tarpeisiin.

Lähtökohtana markkinariskien hallitsemiselle on, että yhtiön vakavaraisuus on turvattu riittävällä todennäköisyydellä seuraavan vuoden ajan. Sijoitusten arvonmuutosriskiä seurataan jatkuvasti todennäköisyydellä, joka perustuu sijoitusten historialliseen arvonvaihteluun ja sijoitusluokkien väliseen arvonmuutosten riippuvuuteen (korrelaatioon). Riskiä seurataan käyttämällä arvonvaihteluna (volatiliteettina) sekä pitkän aikavälin keskimääräisiä arvoja, että lyhyemmältä aikaväliltä estimoituja riskitunnuslukuja. Erityisesti osaketuottojen volatiliteetti ja samalla odotettavissa oleva osakesijoitusten riskitaso ovat nousseet huomattavan korkealle tasolle syksyn 2008 aikana.

Sijoitustoimintaa ohjataan normaalia tiukemmin tarvittaessa ns. liikennevaloperiaatteiden mukaisesti jatkuvaan markkinariskiseurantaan perustuen. Vihreä valo tarkoittaa tilannetta, jossa omaisuudenhoitajat saavat ja voivat toimia normaalien sijoitussuunnitelman limiittien mukaisesti. Keltainen valo liittyy tilanteeseen, jossa sijoitussuunnitelman puitteissa tapahtuvat sijoitusmarkkinariskien lisäykset tai neutraali sijoitusallokaatio eivät ole enää taseen riskillisyyden kannalta hyväksyttäviä. Punainen valo tarkoittaa tilannetta, jossa taseen riskillisuus on liian korkea ja tarvitaan riskinvähentämistoimia. Keltaisen ja punaisen valon riskiasemassa määritellään tiukennetut rajoitukset sijoitusriskeille sekä mahdolliset tarvittavat riskinvähentämistoimenpiteet. Kokonaisriski mitoitetaan siten, että toimintapääoma säilyy turvaavalla tasolla myös riskien toteutuessa.

4. Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta

Sijoitusten herkkyysanalyysi, joka kuvaa instrumenttien arvoissa tilinpäätöshetkellä tapahtuvan muutoksen vaikutusta vakavaraisuuspääomaan.

	31.12.2008	Muutosten vaikutus		
		Osakekurssit -20%	Kiinteistöjen arvo -10 %	Korkotaso +1 %-yksikkö
Vakavaraisuus pääoma, milj. e	134,3	-18,8	-12,8	-31,9
Vakavaraisuusaste, %	18,9	-2,6	-1,8	-4,5
Sijoitusten tuotto-%	-1,2	-2,3	-1,6	-3,9

TOIMINNALLISTEN RISKIEN HALLINTA

1. Riskien määrittely ja riskienhallintastrategia

Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin. Operatiivisilla riskeillä tarkoite-

taan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan valintoihin liittyviä riskejä ovat erilaisiin liiketoiminnan muutostilanteisiin liittyvät riskit (esim. uuden tuotteen tai palvelun käyttöönotto, muutokset jakelu-kanavissa).

2. Riskienhallintaprosessit

Vuosisuunnittelussa käytetään ohjeistettua itsearviointimenetelyä, jonka tavoitteena on

- kartoittaa vuosittain merkittävimmät riskit, jotka liittyvät taktisiin valintoihin, niihin liittyviin liiketoimintakilpailuympäristöihin tai ovat oman toiminnan operatiivisia riskejä,
- arvioida riskien toteutumisen todennäköisyys ja merkitys sekä
- priorisoida riskit sekä tuottaa vuosi- ja jaksosuunnitelmiin toimenpiteitä riskien poistamiseksi ja vähentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Yhtiön hallituksella on kokonaisvastuu toiminnallisten riskien hallinnasta. Vuosisuunnittelun yhteydessä toteutettavasta toiminnallisten riskien itsearviointimenettelystä, sen riskienhallintasuunnitelmista ja niiden vaatimista kehittämistoimenpiteistä vastaavat liiketoiminnallisen vastuualueensa osalta asiakaslokojen yhtiöryhmäjohtajat, toimitusjohtaja ja liiketoimintayksiköiden johtajat. Talouspalvelut vastaavat tämän kokonaiskoordinoinnista koko Tapiola-ryhmässä. Controller-verkoston jäsenet koordinoivat liiketoimintayksikkönsä osalta toiminnallisten riskien itsearviointiprosessia ja avustavat riskienhallinnasta vastuussa olevaa johtoa sen suorittamisessa.

Toiminnallisten riskien hallinnassa on omat menettelynsä ja vastuutuksensa prosessiriskien, juridisten riskien, hankkeiden ja projektien riskien, turvallisuusriskien ja tietoturvariskien hallintaan. Yhtiön omilla vakuutuksilla hallitaan vakuutettavissa olevia riskejä.

3. Kuvaus olennaisista toiminnallisista riskeistä

Olennot toiminnalliset riskit liittyvät usein toiminnan valintoihin ja niihin liittyviin liiketoimintakilpailuympäristöihin sekä puutteisiin toimintaprosesseissa. Vuosisuunnittelun itsearviointimenettelyn avulla pyritään tunnistamaan ja arvioimaan merkittävimmät toiminnalliset riskit. Lisäksi suurimpien riskien kohdalla määritellään toimenpiteet ja vastuutukset, joilla pyritään hallitsemaan niitä.

Operatiivinen toiminta vakuutusyhtiössä perustuu hyvin vahvasti tietojärjestelmiin, joten erityistä huomiota kiinnitetään järjestelmä- ja tietoturvariskien hallintaan. Vakuutuslaitoksille on säädetty velvollisuus ennalta varautua markkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömien toimintojen ylläpitämiseen poikkeusoloissa. Varautumissuunnitelmien laatimisella tähdätään siihen, että pystyttäisiin poikkeusoloissa turvaamaan mm. rahaliikenteen toimivuus, eläkkeiden maksatus ja välttämätön

vakuutus- ja korvaustoiminta. Käytännössä tämä tarkoittaa ennakkosuunnitelmia, organisatoristen toimintavalmiuksien luomista ja toiminnan jatkumisen turvaamiseksi etukäteen tehtäviä materiaalisia varajärjestelyjä

RISKIENHALLINNAN KEHITTÄMINEN VALMISTAUDUTTAESSA SOLVENSSI II: EEN

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvalvontajärjestelmän uudistamiseksi on EU:ssa parhaillaan meneillään Solvenssi II -hanke, joka koskee henki- ja vahinkovakuutusyhtiöitä. Tämän hankkeen tavoitteena on luoda kokonaisvaltaisesti vakuutustoiminnan riskit huomioon ottava valvontajärjestelmä, joka tulee voimaan tämän hetkisten arvioiden mukaan 2012. Solvenssi II-hankkeessa on hyvin keskeisessä osassa uusien yhtiön omasta riskiprofiilista riippuvien määrällisten vakavaraisuusvaatimusten kehittäminen. Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuusjärjestelmä tulee koostumaan kolmesta pilarista:

- **Pilari 1:** Määrälliset vakavaraisuusvaatimukset
- **Pilari 2:** Laadulliset vaatimukset riskienhallinnalle ja sisäiselle valvonnalle sekä vaatimukset siitä, että yhtiö pystyy kokonaisvaltaisesti arvioimaan ja hallitsemaan vakavaraisuutensa ja riskinsä. Säännökset valvojien valvontaprosessista.
- **Pilari 3:** Julkistamisvaatimukset vakavaraisuudesta ja riskeistä.

Tapiolassa on käynnistetty vuonna 2006 kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämishanke. Osana tätä ja valmistautumista Solvenssi II:een Tapiola on osallistunut aktiivisesti keskusteluun Solvenssi II:n sisällöstä eri foorumeilla kansainvälisen keskinäisten yhtiöiden edunvalvontajärjestön AMICE:n, Suomen Finanssialan Keskusliiton ja aktuaarijärjestöjen kautta. Lisäksi Yritysten Henki-Tapiola on osallistunut Solvenssi II:n kvantitatiivisiin vaikuttavuustutkimuksiin (QIS). Näissä tutkimuksissa

merkittävä määrä vakuutusyhtiöistä EU:n alueella on testannut eri vaihtoehtoja pilari 1:n vakavaraisuusvaatimukseksi. Viimeisin tutkimus (QIS 4) tehtiin viime kesänä. Tulosten perusteella Yritysten Henki-Tapiola täytti selkeästi valmisteilla olevat vakavaraisuusvaatimukset.

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan hankkeessa on tavoitteena kehittää Tapiolalle riskienhallinnan parhaimpia käytäntöjä, jotka tuottavat selkeitä liiketoiminnallisia etuja samalla kuitenkin täyttäen viranomaisten vaatimukset. Henkiyhtiöissä on tällä hetkellä menossa sisäisten liiketoimintamallien kehittämishankkeita, jossa on tähän asti panostettu markkinaehtoisesta vastuuvastuun laskennan valmiuksien kehittämiseen. Tässä projekteissa on tavoitteena luoda laskentamenetelmät ja toimintamallit, joiden avulla pystytään sekä hallitsemaan että hyödyntämään liiketoiminnassa erityisesti taloudellisia riskejä (sijoitustoimintaan ja vakuutustoimintaan liittyvät markkina- ja vakuutusriskit).

Tämän lisäksi tässä hankkeessa on kehitetty ja tehostettu riskienhallinnan organisointia ja hallintoa. Tapiolaan on perustettu controller-verkosto, jonka jäsenien tehtäviin kuuluu mm. avustaa oman liiketoimintayksikön/yhtiön johtoa riskienhallinnan valvonnan ja riskien raportoinnin käytännön toteuttamisessa. Henki- ja vahinkoyhtiöille on perustettu taseenhallintakomitea (ALCO), joka vastaa yhtiöiden taseriskien hallinnasta ja sen valvonnasta ja raportoinnista hallitukselle. Vuonna 2008 aloitti toimintansa myös henki- ja vahinkoyhtiöiden kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (ERM) toimikunnat. Alkuvaiheessa toimikuntien tehtävänä on vastata riskienhallinnan kehittämishankkeen läpiviennistä siten, että hanke täyttää Solvenssi II:n vaatimukset sekä sille asetetut liiketoiminnan vaatimukset.

Osana riskienhallinnan kehittämistä Tapiola-ryhmän riskienhallintapolitiikka ja sisäisen valvonnan politiikka on uudistettu. Näissä politiikoissa määritellään yleiset periaatteet, joita sovelletaan Tapiola-ryhmän riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisessä.

Tunnuslukujen laskentakaavat ja tunnuslukujen laskentaperiaatteet

1) Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1.1 Liikevaihto =

Henkivakuutusliiketoiminnan liikevaihto:

- + Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + Muut tuotot

1.2 Liikevoitto tai – tappio ja kokonaistulos

Henkivakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvonnäytökset

Maksetut korvaukset

Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta

Muut tuotot ja kulut

Osuus osakkuusyriytysten voitoista tai tappioista ¹⁾

Liikevoitto tai -tappio

Tasoitusmäärän muutos

Lisäedut (asiakasedut)

Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tuloverot ja muut välittömät verot

Vähemmistöosuudet ¹⁾

Tilikauden voitto tai tappio

Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyy yhteistakuuerän muutos.

¹⁾ koskee konsernitiilinpäätöstä

Kokonaistulos

+ Liikevoitto/-tappio

+/- Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos

1.3 A Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvo)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

1.3 B Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

+ Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa

+ Arvonmuutokset kirjanpidossa

+ Arvostuserojen muutos.

1.4. Sijoitusjakauma käyvin arvo

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakaumassa.

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisen siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyvä kauppahintasaamisia ja -velkoja.

Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

1.5 Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvo) =

$$100 \times \frac{\begin{aligned} &\pm \text{Liikevoitto tai tappio} \\ &+ \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} \\ &+ \text{Perustekorkokulu} \\ &\pm \text{Arvonkorotusrahastoon/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus} \\ &\pm \text{Sijoitusten arvostuserojen muutos} \\ &+ \text{Taseen loppusumma} \\ &- \text{Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka} \\ &\pm \text{Sijoitusten arvostuserot} \end{aligned}}{\text{Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvo)}}$$

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Henkivakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä laskuperustekorkoa lisätyn/vähennettynä mahdollisilla laskuperustekoron täydennysvastuun muutoksilla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman erin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

1.6 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumäärästä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

2) Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

2.1 Vakuutusmaksutulo =

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

2.2 Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta =

$$100 \times \frac{\begin{array}{l} + \text{Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen} \\ \text{muutosta} \\ + \text{Korvausten selvittelykulut} \end{array}}{\text{Kuormitustulo}}$$

Kuormitustulo on laskuperusteiden mukaan liikekustannusten kattamiseen tarkoitettu erä.
Kuormitustuloon sisällytetään kaikki kuormituserät.

Liikekulut eivät sisällä jälleenvakuutuksen palkkioita.

Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta =

$$100 \times \frac{\begin{array}{l} + \text{Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen} \\ \text{muutosta} \\ + \text{Korvausten selvittelykulut} \end{array}}{\text{Taseen loppusumma}}$$

Liikekulut ovat kokonaisliikekulut, kun suhteutetaan taseen loppusummaan.

Taseen loppusumma on aloittavan taseen loppusumma.

2.3 Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

- + Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
- + Tilinpäätössiirtojen kertymä
- ± Sijoitusten arvostuserot
- ± Laskennalliset verovelat
- + Pääomalainat (Vakuutusvalvontaviraston luvalla)
- Aineettomat hyödykkeet
- ± Muut laissa säädetyt erät

2.4 Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa

2.5 Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

- + Toimintapääoma
- + Tasoitusmäärä
- + Vähemmistöosuus ¹⁾

¹⁾ koskee konsernitilinpäätöstä

2.6 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta =

$$100 \times \frac{\text{Vakavaraisuuspääoma}}{\text{Vakuutustekninen vastuovelka} - \text{Tasoitusmäärä} - 75 \% \text{ sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka}}$$

Vakuutustekninen vastuovelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola
Emoyhtiö

Tilinpäätös 2008

Tuloslaskelma

1 000 e		1.1.2008– 31.12.2008		1.1.2007– 31.12.2007	
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
- HENKIVAKUUTUS					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	1	72 446		63 307	
Jälleenvakuuttajien osuus		-1 467	70 979	-1 502	61 805
Sijoitustoiminnan tuotot	4		106 701		86 588
Sijoitusten arvonorotus			190		2 111
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	2	-61 985		-68 541	
Jälleenvakuuttajien osuus		594	-61 391	714	-67 826
Korvausvastuun muutos		-9 860		-4 755	
Jälleenvakuuttajien osuus		0	-9 860	0	-4 755
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun muutos			12 926		-32 684
Jälleenvakuuttajien osuus			0		0
Liikekulut	3		-8 767		-8 178
Sijoitustoiminnan kulut	4		-101 695		-34 202
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu			-10 657		-1 091
Vakuutustekninen tulos			-1 573		1 768
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Henkivakuutuksen tekninen tulos					
			-1 573		1 768
Muut tuotot					
Muut	4		70		37
Muut kulut					
Muut	4		-9		-59
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden vero	4		0		-341
Aikaisempien tilikausien verot	4		10		-37
Laskennallisen verovelan muutos			0		10
Voitto varsinaisesta toiminnasta /			-1 502		1 369
Voitto satunnaisten erien jälkeen					
			-1 502		1 369
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			1 047		-35
Vapaaehtoisten varausten muutos			454		84
Tilikauden voitto			0		1 418

Tase

VASTAAVAA, 1 000 e		31.12.2008		31.12.2007	
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	9		2 729	2 729	2 275
Sijoitukset		5			
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		33 743		46 671	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		25 700	59 443	14 720	61 391
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä	7				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		17	17	17	17
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	7	167 722		177 601	
Rahoitusmarkkinavälineet		503 382		449 657	
Kiinnelainasaamiset		26 028		24 245	
Muut lainasaamiset	8	4 406		5 185	
Talletukset		41 480	743 018	31 840	688 528
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	10		48 769		57 524
Saamiset		15			
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		177		419	
Jälleenvakuutustoiminnasta		18	194	112	532
Muut saamiset			1 481	3 944	4 476
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Kalusto	9	158	158	162	162
Rahat ja pankkisaamiset			3 228	3 661	
Muu omaisuus			31	31	3 854
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat			10 308	9 225	
Muut siirtosaamiset			3 618	2 889	12 114
Vastaavaa yhteensä			872 994		830 178

Tase

VASTATTAVAA, 1 000 e		31.12.2008		31.12.2007	
Oma pääoma	11				
Osakepääoma		15 826		6 341	
Vararahasto		6 858		6 858	
Muut rahastot		20 526			
Edellisten tilikausien voitto/tappio		25 174		23 755	
Tilikauden voitto		0	68 384	1 418	38 373
Tilinpäätössiirtojen kertymä	12				
Poistoero		0		1 047	
Vapaaehtoiset varaukset		0	0	454	1 502
Pääomalainat			18 000		0
Vakuutustekninen vastuovelka	13				
Vakuutusmaksuvastuu		394 513		398 773	
Jälleenvakuuttajien osuus		0	394 513	0	398 773
Korvausvastuu		336 800		326 951	
Jälleenvakuuttajien osuus		0	336 800	0	725 724
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka	14				
Vakuutustekninen vastuovelka		49 225	49 225	57 881	57 881
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta		1		21	
Jälleenvakuutustoiminnasta		227		376	
Muut velat		4 566	4 793	4 869	5 266
Siirtovelat	15		1 279		1 431
Vastattavaa yhteensä			872 994		830 178

Epäsuora rahoituslaskelma

1 000 e	2008	2007
Liiketoiminnan rahavirta		
Tappio/voitto varsinaisesta toiminnasta/		
Tappio/voitto ennen satunnaisia eriä	-1 502	1 369
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-3 067	37 439
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	45 646	2 155
Suunnitelman mukaiset poistot	3 350	1 378
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		
Muut oikaisut	-3 637	-25 600
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	40 790	16 740
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	988	-3 061
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-626	924
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	41 153	14 603
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-110	0
Maksetut välittömät verot	-582	-531
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	40 460	14 072
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)		
Liiketoiminnan rahavirta	40 460	14 072
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-90 945	-36 050
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	4 330	26 131
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-2 288	-995
Investointien rahavirta	-88 903	-10 914
Rahoituksen rahavirta		
Maksullinen osakeanti	30 011	
Lainojen nostot	32 000	0
Lainojen takaisinmaksut	-14 000	0
Rahoituksen rahavirta	48 011	0
Rahavarojen muutokset	-433	3 159
Rahavarat tilikauden alussa	3 661	503
Rahavarat tilikauden lopussa	3 228	3 661

Tuloslaskelman liitteet

1.1 Vakuutusmaksutulo

1 000 e	2008		2007	
Ensivakuutus				
Henkivakuutus				
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	152		349	
Muu yksilöllinen henkivakuutus	1 326		1 515	
Muu kapitalisaatiosopimus	0		250	
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	6 807		9 368	
Muu ryhmähenkivakuutus	9 259	17 544	7 643	19 125
Eläkevakuutus				
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	10 669		9 691	
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	10 326		10 265	
Sijoitussidonnainen yksilöllinen ryhmäeläkevakuutus	3 736		3 559	
Muu ryhmäeläkevakuutus	30 172	54 903	20 644	44 159
Jälleenvakuutus		72 446		63 284
		0		24
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		72 446		63 307
Jatkuvat vakuutusmaksut		64 104		59 137
Kertamaksut		8 342		4 147
Yhteensä		72 446		63 284
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen		57 890		49 685
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta		14 556		13 599
		72 446		63 284

1.2. Henkivakuutuksen hyvitysten ja alennusten vaikutus tulokseen

1 000 e	2008	2007
	-4 335	26 995

2. Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta

1 000 e	2008		2007	
Ensivakuutus				
Henkivakuutus	20 739		29 847	
Eläkevakuutus	41 246	61 985	38 693	68 541
Maksetut korvaukset yhteensä		61 985		68 541
Josta:				
Takaisinostot	4 629		4 968	
Säästösummien takaisinmaksut	5 409		16 150	
Muut	51 948	61 985	47 423	68 541
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista		787		1 254

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain

1 000 e	2008	2007
Maksetut korvaukset	1 112	979
Liikekulut	8 767	8 178
Sijoitustoiminnan hoitokulut	1 172	962
Muut kulut	9	59
Yhteensä	11 061	10 178

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

1 000 e	2008	2007
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	662	529
Muut vakuutusten hankintamenot	2 103	2 041
	2 765	2 571
Vakuutusten hoitokulut	4 121	4 331
Hallintokulut	2 220	1 630
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-339	-353
Yhteensä	8 767	8 178

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut

1 000 e	2008	2007
Palkat ja palkkiot	4 077	3 685
Eläkekulut	769	619
Muut henkilösivukulut	235	228
Yhteensä	5 081	4 532

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 e	2008	2007
Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	79	94
Eläkesitoumukset		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot		
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset		
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	96	128
Eläkesitoumukset		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot		
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset		
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	32	28
Eläkesitoumukset		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot		
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset		

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

	2008	2007
Konttorihenkilöstö	-	-
Myyntihenkilöstö	-	-
Kiinteistöhenkilöstö	-	-

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltynä toimeksiantoryhmittäin

1 000 e	2008	2007
Tilintarkastus	53	45
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa tarkoitettut toimeksiannot	0	1
Veroneuvonta	13	0
Muut palvelut	1	0
Yhteensä	67	46

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 e	2008		2007	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	111		103	
Muut tuotot	0	111	0	103
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	1 076		1 067	
Muut tuotot	37	1 113	15	1 083
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Osinkotuotot	1		1	
Korkotuotot	11		10	
Muut tuotot	6 016	6 028	8 115	8 125
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	3 565		7 130	
Korkotuotot	23 353		21 586	
Muut tuotot	58 141	85 059	18 157	46 874
Yhteensä		92 311		56 185
Arvon alentumisten palautukset		5 143		1 769
Myyntivoitot		9 248		28 635
Yhteensä		106 701		86 588

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 e	2008		2007	
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
Konserniyritykset	-2 409		-3 076	
Muut yritykset	-3 599	-6 008	-4 924	-8 000
Kulut muista sijoituksista		-48 491		-18 276
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Konserniyritykset	-289		-104	
Muut yritykset	-156	-444	-55	-159
Yhteensä		-54 943		-26 435
Arvonalentumiset ja poistot				
Arvonalentumiset	-40 321		-4 943	
Rakennusten suunnitelmapoistot	-1 512	-41 833	-320	-5 263
Myyntitappiot		-4 918		-2 504
Yhteensä		-101 695		-34 202
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua		5 007		52 386
Sijoitusten arvonkorotus	190		2 111	
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-10 657	-10 467	-1 091	1 020
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		-5 461		53 406

4.2 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan tuotot

1 000 e	2008		2007	
Sijoitustoiminnan tuotot	301		1 166	
Sijoitustoiminnan kulut	-299		-46	
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia		2		1 120
Sijoitusten arvonkorotus	190		2 111	
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu	-10 657		-1 091	
Arvonalentumiset	-9 114		-215	
Arvonalentumisten palautukset	46	-19 536	0	805
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		-19 534		1 925

Taseen liitteet

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 e	2008 Jäljellä oleva hankintameno	2008 Kirjanpitoarvo	2008 Käypä arvo	2007 Jäljellä oleva hankintameno	2007 Kirjanpitoarvo	2007 Käypä arvo
Sijoitukset						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	0	0	0	5 372	5 372	6 862
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	19 455	19 455	21 853	23 692	23 692	26 931
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	72	72	72	72	72	72
Muut kiinteistöosakkeet	14 216	14 216	18 914	17 535	17 535	22 988
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	25 700	25 700	25 700	14 720	14 720	14 720
	59 443	59 443	66 539	61 391	61 391	71 572
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	17	17	17	17	17	17
	17	17	17	17	17	17
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	167 722	167 722	174 773	177 601	177 601	219 326
Rahoitusmarkkinavälineet	503 382	503 382	507 642	449 657	449 657	440 685
Kiinnelainasaamiset	26 028	26 028	26 028	24 245	24 245	24 245
Muut lainasaamiset	4 406	4 406	4 406	5 185	5 185	5 185
Talletukset	41 480	41 480	41 480	31 840	31 840	31 840
	743 018	743 018	754 329	688 528	688 528	721 282
	802 478	802 478	820 885	749 936	749 936	792 871

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 e	2008		2007	
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:				
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta	-1 026		-1 925	
Indeksiin sidottujen lainojen tuottoa	0	-1 026	0	-1 925
Kirjanpitoarvo sisältää				
Tuloutettuja arvonkorotuksia	0		0	
Muita arvonkorotuksia	0	0	0	0
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			18 407	42 935

5.2 Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

1 000 e	2008	2007
Indeksiin sidottujen lainojen tuottoa	839	317

6. Kiinteistösijoitukset

1 000 e	2008 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2008 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
Kiinteistösijoitusten muutokset:		
Hankintameno 1.1.	56 876	14 720
Lisäykset	895	16 984
Vähennykset	-17 102	-6 004
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	40 670	25 700
Kertyneet poistot 1.1.	-1 924	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	1 924	
Tilikauden poistot	0	
Kertyneet poistot 31.12.	0	
Arvonalentumiset 1.1.	-8 281	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	605	
Tilikauden arvonalentumiset	-3 070	
Arvonalentumisten palautukset	3 820	
Arvonalentumiset 31.12.	-6 927	
Arvonkorotukset 1.1.	0	
Lisäykset	0	
Vähennykset	0	
Siirrot erien välillä	0	
Arvonkorotukset 31.12.	0	
Kirjanpitoarvo 31.12.	33 743	25 700
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:		
Jäljellä oleva hankintameno	5 563	
Kirjanpitoarvo	5 563	
Käypä arvo	5 796	

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyriksissä

1 000 e	2008	2007
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	17	17
Lisäykset	0	0
Vähennykset	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	17	17
Kirjanpitoarvo 31.12.	17	17
Yhteensä	17	17

7.1. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

Osakkeet ja osuudet	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Rekra Oy	Espoo	100,00	9 437,12	256,48
Sasnep Ky	Espoo	100,00	9 933,36	441,07
Yhteensä			19 370,48	697,55

7.2. Muut sijoitukset

1 000 e Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Fortum	0,01%	93 021	601	1 417	
Huhtamäki	0,12%	128 700	566	566	
Kemira	0,07%	91 400	543	543	
Kesko	0,04%	39 620	705	705	
Kone	0,02%	60 000	932	932	
Lassila & Tikanoja	0,39%	150 106	1 325	1 651	
Neste Oil	0,02%	62 905	666	666	
Nokia	0,00%	54 000	599	599	
Sanoma	0,05%	80 600	742	742	
Stockmann	0,09%	54 900	536	536	
Vacon	0,32%	48 900	342	895	
Vaisala	0,20%	30 000	663	663	
Muut			976	1 356	
Yhteensä			9 197	11 272	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Sato Oyj	1,10%	487 280	2 643	2 643	
Tapiola Pankki Oy	4,86%	2 348	5 231	5 231	
Muut			2 460	2 546	
Yhteensä			10 333	10 420	

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
Adidas	0,01%	25 000	679	679	Saksa
Carl Zeiss Meditec	0,13%	102 500	892	892	Saksa
Carrefour	0,00%	20 000	550	550	Ranska
Coca-Cola	0,00%	40 083	1 304	1 304	Yhdysvallat
Drägerwerk	0,36%	22 600	592	592	Saksa
E.ON	0,00%	45 900	777	1 305	Saksa
Ekornes	0,20%	74 120	509	509	Norja
Electricite De France	0,00%	31 000	1 287	1 287	Ranska
Eriks Group	0,20%	22 000	572	572	Alankomaat
France Telecom	0,00%	50 000	998	998	Ranska
Fresenius Medical Care	0,01%	33 000	1 099	1 099	Saksa
Gdf Suez	0,00%	38 500	1 078	1 360	Ranska
GlaxoSmithKline	0,00%	63 900	862	862	Iso-Britannia
Heineken	0,01%	25 225	552	552	Alankomaat
Johnson & Johnson	0,00%	14 700	632	632	Yhdysvallat
Medtronic	0,00%	24 000	542	542	Yhdysvallat
Pfizer	0,00%	68 500	872	872	Yhdysvallat
Roche Holding	0,00%	11 300	963	1 237	Sveitsi
Royal Dutch Shell	0,00%	58 200	1 103	1 103	Alankomaat
Sanofi-Aventis	0,00%	21 800	990	990	Ranska
Siemens	0,00%	12 000	632	632	Saksa
Statoil Hydro	0,00%	59 000	668	689	Norja
Symrise	0,05%	63 000	629	629	Saksa
Synthes	0,01%	9 200	791	826	Yhdysvallat
SCA	0,02%	138 300	849	849	Ruotsi
Telefonica	0,00%	60 000	951	951	Espanja
TeliaSonera	0,00%	169 876	598	598	Ruotsi
Tesco	0,00%	245 000	926	926	Iso-Britannia
Total	0,00%	29 600	1 053	1 152	Ranska
Vivendi	0,00%	45 000	1 047	1 047	Ranska
Zimmer Holdings	0,01%	26 800	778	778	Yhdysvallat
Muut			3 516	3 883	
Yhteensä			29 289	30 897	

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Sijoitusrahastot					
Aventum Global Reit			1 646	1 646	Suomi
CAAM Dynarbitrage VAR 8			820	820	Luxemburg
Deutsche Bank Croci Japan			1 311	1 311	Iso-Britannia
Fourton Odysseus			786	821	Suomi
Fourton Stamina			792	866	Suomi
Liongate Multi-Strategy Fund Segregated Portfolio			2 532	2 532	Luxemburg
Ram Partners Diversified Fund I			2 945	2 945	Suomi
Robeco Lux-o-rente			522	626	Ranska
Tapiola Aasia-Tyynimeri			1 088	1 088	Suomi
Tapiola Eurooppa			927	968	Suomi
Tapiola High Yield			6 738	6 738	Suomi
Tapiola Hyvinvointi			1 797	1 797	Suomi
Tapiola Japani			1 674	1 674	Suomi
Tapiola Kassakorko			5 002	5 163	Suomi
Tapiola Kehittyvät Markkinat			2 007	2 637	Suomi
Tapiola Kiinteistö			2 003	2 003	Suomi
Tapiola Lyhytkorko			19 652	19 868	Suomi
Tapiola Pitkäkorko			8 043	9 071	Suomi
Tapiola Suomi			756	756	Suomi
Tapiola Trendi			783	830	Suomi
Tapiola USA			1 905	1 905	Suomi
Tapiola Yrittyskorko			7 270	7 270	Suomi
Tapiola 2035			707	707	Suomi
Ubam Nb Us Equity Value-Ac			1 179	1 179	Luxemburg
Muut			2 310	2 416	
Yhteensä			75 192	77 635	

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Pääomasijoitusrahastot					
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV			543	543	Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic			2 368	2 368	Luxemburg
Apax Europe VII - B, L.P.			889	889	Iso-Britannia
AXA LBO Fund IV			598	598	Ranska
Capman Equity VII A L.P.			616	723	Guernsey
Capvis Equity III L.P.			612	612	Jersey
Eqvitec Technology Fund II Ky			746	746	Suomi
European Added Value Fund, L.P.			3 289	3 289	Iso-Britannia
Indigo Capital V L.P.			1 067	1 067	Iso-Britannia
Industri Kapital 2000 Limited Partnership XI			834	981	Jersey
Industri Kapital 2004 Limited Partnership I			635	635	Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III			611	611	Jersey
ING Real Estate European Industrial Fund C.V.			2 592	2 592	Alankomaat
MB Equity Fund III Ky			701	759	Suomi
MGP Europe Fund III L.P.			502	502	Iso-Britannia
Partners Group Secondary L.P.			634	828	Yhdysvallat
Paul Capital Top Tier Investments III, L.P.			735	737	Yhdysvallat
PBW II Real Estate Fund S.A.			1 356	1 356	Luxemburg
The PanEuropean Property Limited Partnership			4 769	4 769	Iso-Britannia
Tapiola KR I Ky			8 883	8 883	Suomi
Tapiola KR III Ky			4 717	4 717	Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership			1 379	1 379	Iso-Britannia
Muut			4 633	4 964	
Yhteensä			43 711	44 549	

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä

167 722

174 773

7.3. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Kotivaltio	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Sijoitusrahastot			
Seligson Eurooppa -indeksirahasto A	Suomi	755	755
Seligson Suomi-indeksirahasto	Suomi	960	960
Seligson Global Top 25-A	Suomi	1 142	1 142
Seligson Global Top 25 Pharmaceuticals	Suomi	828	828
Tapiola Eurooppa	Suomi	3 265	3 265
Tapiola High Yield	Suomi	928	928
Tapiola Hyvinvointi	Suomi	1 265	1 265
Tapiola Kassakorko	Suomi	886	886
Tapiola Kehittyvät Markkinat	Suomi	2 445	2 445
Tapiola Lyhytkorko	Suomi	1 880	1 880
Tapiola Maailma 50	Suomi	3 550	3 550
Tapiola Maailma 80	Suomi	2 800	2 800
Tapiola Pitkäkorko	Suomi	2 457	2 457
Tapiola Trendi	Suomi	1 894	1 894
Tapiola Tulevaisuus	Suomi	785	785
Tapiola 2010	Suomi	3 216	3 216
Tapiola 2015	Suomi	4 843	4 843
Tapiola 2020	Suomi	5 150	5 150
Tapiola 2025	Suomi	5 514	5 514
Tapiola 2035	Suomi	1 083	1 083
Muut		3 117	3 117
Yhteensä		48 762	48 762
Muut sijoitukset		8	8
Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset		48 769	48 769

8. Muut sijoitukset

8.1. Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltynä

1 000 e	2008	2007
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	4 406	4 492
Muut lainasaamiset yhteensä	4 406	4 492

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

1 000 e	2008 Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot	2008 Kalusto
Hankintameno 1.1.	5 470	673
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-490	0
Hankinnat	2 239	49
Hankintameno 31.12.	7 219	721
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-3 195	-511
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	490	0
Tilikauden poistot	-1 785	-53
Kertyneet poistot 31.12.	-4 490	-564
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 729	158

10. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

1 000 e	2008 Alkuperäinen hankintameno	2008 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)	2007 Alkuperäinen hankintameno	2007 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	57 682	48 762	46 148	56 764
Rahat ja pankkisaamiset	8	8	760	760
Kertyneet korot	0	0	1	1
Yhteensä	57 690	48 769	46 909	57 524
Etukäteen hankitut sijoitukset	0	0	0	0
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelkaa vastaavat sijoitukset	57 690	48 769	46 909	57 524
Rahat ja pankki- yms saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu	8		760	

11.1. Oman pääoman muutokset

1 000 e	1.1.2008	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2008
Osakepääoma	6 341	9 485	0	15 826
Vararahasto	6 858	0	0	6 858
Osakeanti	0	30 011	-30 011	0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	0	20 526	0	20 526
Edellisten tilikausien voitto/tappio	23 755	1 418	0	25 174
Tilikauden voitto	1 418	0	-1 418	0
Oman pääoman muutokset yhteensä	38 373	61 440	-31 429	68 384

11.2. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

1 000 e	1.1.2008	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2008
Tilikauden voitto				0
+ Muu vapaa oma pääoma				
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto				20 526
Edellisten tilikausien voitto/tappio				25 174
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä				45 699

12. Tilinpäätössiirtojen kertymä

1 000 e	2008	2007
Poistoero		
Kertynyt poistoero 1.1.	1 047	1 013
Lisäykset	0	35
Vähennykset	-1 047	0
Kertynyt poistoero 31.12.	0	1 047
Vapaaehtoiset varaukset		
Luottotappiovaraus 1.1.	454	539
Lisäykset		
Vähennykset	-454	-84
Luottotappiovaraus 31.12.	0	454
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	0	1 502

13. Vakuutusmaksuvastuu

1 000 e	2008	2007
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuusta vähennetyt aktivoidut hankintamenot (zillmeeraus)		
Henkivakuutus	0	0
Eläkevakuutus	0	0
	0	0

14. Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka

1 000 e	2008	2007
Vakuutustekninen vastuuelka		
Vakuutusmaksuvastuu	49 086	57 752
Korvausvastuu	139	129
Yhteensä	49 225	57 881

15. Saamiset ja velat

15.1. Saamisten erittely

1 000 e	2008	2007
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	239	71
	239	71

15.2. Velkojen erittely

1 000 e	2008	2007
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat	1 615	1 943
	1 615	1 943

15.3 Siirtovelkojen erittely

1 000 e	2008	2007
Ennakkoon maksetut vakuutusmaksut	94	67
Velat henkilöstölle	889	892
Johdannaisten arvostustappio	59	330
Muut siirtovelat	236	143
	1 279	1 431

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

16.1. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

1 000 e	2008	2007
Johdannaissopimukset		
Korkojohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet		
Kohde-etuus	81 000	60 000
Käypä arvo		
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet		
Kohde-etuus	10 315	36 431
Käypä arvo	839	317
Arvonlisäverovastuut		
Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyvä ryhmän vastuu		
Konserniyritykset	-84	104
Osakkuusyritykset	0	0
Yhteistoimintayritykset	1 893	1 065
	1 808	1 168
Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus	122	45
Muut vastuusitoumukset		
Merkintäsitoumukset	69 479	49 236
Ostositoumukset	300	0

17.1. Lähipiirilainat

Rahalainat vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhteisön taikka vakuutusyhtiössä määräysvaltaa käyttävän yhteisön tai säätiön tai tällaisen yhteisön tai säätiön määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön toimitusjohtajalle, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle tai tilintarkastajalle tai näiden VYL 12 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuille sukulaisille.

Yhtiö ei ole antanut otsikossa mainittua rahalainaa.

Rahalainat sille, jolla osakkeen tai takuusuuden omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla on tai voi olla vähintään 10 prosenttia vakuutusyhtiön osakkeista, takuusuuksista tai osakkeiden tai takuusuuksien tuottamasta äänimäärästä taikka vastaava omistus tai äänivalta vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvassa yhteisössä.

Yhtiö ei ole antanut otsikossa mainittua rahalainaa.

17.2. Pääomalainat

Velkoja

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola

Lainan pääoma

18.000.000 euroa

Pääasialliset lainaehdot

Lainasopimus on voimassa toistaiseksi. Velkojalla on oikeus irtisanoa laina viiden vuoden irtisanomisaikaa noudattaen. Laina voidaan kuitenkin maksaa irtisanomisajan päätyttyä takaisin vain siltä osin kuin velallisen vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää velallisen viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudemman tilinpäätöksen sisältämän taseen mukaisen tappion määrän ja velallinen lainan maksamisen jälkeen täyttää vakuutusyhtiölain 11 luvun mukaiset vakavaraisuusvaatimukset.

Lainan vuotuinen korko määräytyy 12 kuukauden Saksan valtiolainan koron (GTDEM1YR) mukaisesti lisätynä 4,25 prosentin marginaalilla.

Lainalle voidaan maksaa korkoa tai muuta hyvitystä vain siltä osin kuin velallisen vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää velallisen viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudemman tilinpäätöksen sisältämän taseen mukaisen tappion määrän. Jos korkoa ei voida maksaa, siirtyy se maksettavaksi ensimmäisen sellaisen tilinpäätöksen jälkeen, jonka perusteella korkoa voidaan maksaa.

Pääomalainasopimuksen ehtoja voidaan muuttaa ainoastaan Finanssivalvonnan suostumuksella.

Lainalla ei ole vakuutta.

18. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

1 000 e	2008	2007			
Toimintapääoma					
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	68 384	38 373			
Tilinpäätössiirtojen kertymä		1 502			
Omaisuuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	19 246	43 252			
Pääomalainat	17 415				
Aineettomat hyödykkeet	-2 729	-2 275			
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	-1 605	-97			
Muut erät					
	100 711	80 754			
VYL:n 11 luvun 12 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	34 830	34 950			
Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	33 039	25 747			
%	2008	2007	2006	2005	2004
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuelasta eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuuelkaan vähennettynä tasoitusmäärällä	18,8	14,9	19,1	17,6	17,9

19. Konsernia koskevat liitetiedot

Yhtiö kuuluu Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön Tapiolan (Espoo) konserniin. Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön Tapiolan konsernitilinpäätös on saatavissa internet-osoitteessa www.tapiola.fi

Tunnusluvut

Milj. euroa	2008	2007	2006	2005	2004
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liiketappio/-voitto	1,4	27,6	22,6	18,5	19,0
Kokonaistulos	-22,6	3,4	22,4	36,4	28,8
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	-1,2	3,5	5,5	8,7	7,1
Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina	-0,2	3,1	5,5	7,7	7,1
Henkilöstömäärä ¹⁾	-	-	-	-	-

Milj. euroa	2008	2007	2006	2005	2004
Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	72,4	63,3	60,6	59,6	50,4
Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta	129,3	130,6	102,4	115,2	129,2
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	1,3	1,2	1,0	1,2	1,1
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	100,7	80,8	103,6	98,1	80,0
VYL 11 luvun 12§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	34,8	35,0	32,7	31,5	25,4
Tasoisuusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	33,0	25,7	26,9	18,9	29,4
Vakavaraisuuspääoma	133,8	106,5	130,5	116,9	109,4
Vakavaraisuusaste prosentteina vastuuvälästä	18,8	14,9	19,1	17,6	17,9

¹⁾ Henkilöstö on työsuhteessa vuodesta 2008 alkaen Tapiola-ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin. Yhtiön toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja ovat työsuhteessa Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolaan ja Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolaan.

Tulosanalyysi

1 000 e	2008	2007	Muutos	Muutos-%
Vakuutusmaksutulo	71,0	61,8	9,2	14,8
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisu	5,5	53,4	-58,9	-110,2
Maksetut korvaukset	-61,4	-67,8	6,4	-9,5
Vastuuvälän muutos ennen (asiakasetujen) ja tasoisuusmäärän muutosta	6,0	-11,6	17,6	-151,9
Liikekulut	-8,8	-8,2	-0,6	7,2
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-	-	-	-
Vakuutustekninen tulos ennen lisätujen (asiakasetujen) ja tasoisuusmäärän muutosta	1,4	27,6	-26,2	-95,0
Muut tuotot ja kulut	0,1	-0,0	0,1	-380,2
Liikevoitto	1,4	27,6	-26,1	-94,8
Tasoisuusmäärän muutos	-7,3	1,2	-8,5	-722,2
Lisäedut (asiakasedut)	4,3	-27,0	31,3	-116,1
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	-1,5	1,7	-3,3	-186,6
Satunnaiset tuotot	-	-	-	-
Satunnaiset kulut	-	-	-	-
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-1,5	1,7	-3,3	-186,6
Tilinpäätössiirrot	1,5	0,0	1,5	2 915,8
Tuloverot ja muut välittömät verot	0,0	-0,4	0,4	-102,8
Tilikauden voitto	0,0	35,3	-1,4	-100,0
Liikevoitto	1,4	27,6	-26,1	-94,8
Arvostuserojen muutos	-24,0	-24,2	0,2	-0,7
Kokonaistulos	-22,6	3,4	-26,0	-764,1

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo 1.1.-31.12.2008

	Sijoitusten nettotuotot käyvin arvo ¹⁾		Sitoutunut pääoma ²⁾		Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle			
	1-12/2008 milj. euroa	1-12/2008 milj. euroa	1-12/2008 %	1-12/2007 %	1-12/2006 %	1-12/2005 %	1-12/2004 %	
Lainasaamiset ⁵⁾	0,1	1,9	4,1	3,8	4,8	5,1	6,7	
Joukkovelkakirjalainat ³⁾	39,1	465,9	8,4	1,6	0,9	4,6	6,3	
* josta korkorahastoja	-2,2	28,7	-7,6	3,1	5,6	4,3	7,2	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ³⁾	2,1	87,7	2,3	3,6	3,2	2,2	2,2	
* josta korkorahastoja	-0,2	27,8	-0,7	2,9	3,6	2,3	2,2	
Osakkeet ja osuudet	-47,9	141,0	-34,0	9,6	19,2	27,5	13,6	
Kiinteistösijoitukset ^{4), 5)}	-1,9	112,4	-1,7	3,4	8,1	6,8	4,5	
* josta sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	-5,2	24,5	-21,3	-13,2	33,6	16,0		
Muut sijoitukset								
Sijoitukset yhteensä	-8,6	809,0	-1,1	3,6	5,6	8,9	7,0	
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-1,3							
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo⁶⁾	-9,9	809,0	-1,2	3,5	5,5	8,7	7,1	

¹⁾ Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvo = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kassavirralla tarkoitetaan osten/kulujen ja myyntien/tuottojen erotusta.

²⁾ Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin/kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

³⁾ Sisältää korkorahastojen tuotot

⁴⁾ Sisältää kiinteistösijoituksiin tilastoitavien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotot

⁵⁾ Kaikki lainat omille kiinteistöille ja rakennusaikaiset saamiset sisältyvät kiinteistösijoituksiin.

⁶⁾ Luvut ovat ilman sijoitussidonnaisten katteena olevia sijoituksia.

Sijoitusjakauma (käyvin arvo)

	31.12.2008		31.12.2007		31.12.2006		31.12.2005		31.12.2004	
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%
Lainasaamiset ^{1), 5)}	1,9	0,2	2,0	0,2	6,2	0,8	6,3	0,8	0,0	0,0
Joukkovelkakirjalainat ^{1), 2)}	522,6	62,8	446,2	55,6	438,2	54,6	466,9	60,8	430,4	61,0
* sisältää korkorahastoja	23,7	2,8	27,3	3,4	16,4	2,0	14,7	1,9	13,6	1,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1), 2), 3)}	85,4	10,3	99,7	12,4	70,8	8,8	31,7	4,1	14,1	2,0
* sisältää korkorahastoja	25,0	3,0	37,0	4,6	20,2	2,5	0,0	0,0	3,2	0,5
Osakkeet ja osuudet	93,9	11,3	137,3	17,1	175,6	21,9	153,5	20,0	130,8	18,6
Kiinteistösijoitukset ^{4), 5)}	127,9	15,4	116,8	14,6	111,5	13,9	110,1	14,3	129,7	18,4
* sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	32,9	4,0	17,7	2,2	9,3	1,2	3,1	0,4		
Sijoitukset yhteensä	831,9	100,0	802,0	100,0	802,3	100,0	768,4	100,0	705,1	100,0

JVK, modifioitu duraatio 5,25

¹⁾ Sisältää kertyneet korot

²⁾ Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot muihin rahoitusmarkkinavälineisiin.

³⁾ Sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset

⁴⁾ Sisältää niiden sijoitusrahastojen osuudet ja sijoitukset niihin rinnastettaviin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin.

⁵⁾ Kaikki lainat omille kiinteistöille ja rakennusaikaiset saamiset sisältyvät kiinteistösijoituksiin.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

Milj, euroa	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2004
Suorat nettotuotot	37,8	27,9	30,7	26,6	27,7
Lainasaamiset	0,1	0,1	0,3	0,3	0,0
Joukkolainat	29,9	15,8	19,9	17,8	15,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	2,6	2,5	1,4	0,9	0,4
Osakkeet ja osuudet	3,4	7,5	6,3	4,4	4,7
Kiinteistösijoitukset	3,1	3,2	3,7	4,3	6,3
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-1,3	-1,0	-0,8	-1,1	1,0
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	-23,8	23,5	11,6	17,6	10,0
Osakkeet ja osuudet	-20,3	22,6	12,0	6,5	7,4
Joukkolainat	-2,0	0,3	-1,7	5,0	3,1
Kiinteistösijoitukset	-1,4	0,6	1,3	6,0	-0,5
Muut sijoitukset	-0,1	-0,1	0,0		
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	14,1	51,5	42,2	44,2	37,7
Arvostuserojen muutos ²⁾	-24,0	-24,2	-0,2	17,9	9,8
Osakkeet ja osuudet	-31,0	-15,9	10,2	23,6	3,4
Joukkolainat	11,1	-8,9	-14,0	-2,6	6,5
Kiinteistösijoitukset	-3,6	-0,1	3,4	-3,1	-0,1
Muut sijoitukset	-0,5	0,7	0,2	0,0	
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	-9,9	27,3	42,0	62,1	47,5
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	11,7	1,0	3,5	-0,8	-0,5

¹⁾ Myyntivoitot ja -tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

²⁾ Taseen ulkopuoliset arvonmuutokset

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola
Konserni

Tilinpäätös 2008

Tuloslaskelma

1 000 e		1.1.2008– 31.12.2008		1.1.2007– 31.12.2007	
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
- HENKIVAKUUTUS					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	1	72 446		63 307	
Jälleenvakuuttajien osuus		-1 467	70 979	-1 502	61 805
Sijoitustoiminnan tuotot	4		107 854		87 423
Sijoitusten arvonorotus	4		190		2 111
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	2	-61 985		-68 541	
Jälleenvakuuttajien osuus		594	-61 391	714	-67 826
Korvausvastuun muutos		-9 860		-4 755	
Jälleenvakuuttajien osuus		0	-9 860	0	-4 755
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun muutos			12 926		-32 684
Jälleenvakuuttajien osuus			0		0
Liikekulut	3		-8 767		-8 178
Sijoitustoiminnan kulut	4		-101 516		-34 322
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu	4		-10 657		-1 091
Muut vakuutustekniset kulut			0		0
Vakuutustekninen tulos			-242		2 482
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Henkivakuutuksen tekninen tulos					
-242					
2 482					
Muut tuotot					
Muut		70	70	37	37
Muut kulut					
Konserniliikkeen poisto				0	
Muut		-9	-9	-59	-59
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/ tappiosta verojen jälkeen verojen jälkeen					
1					
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden vero		-10		-349	
Aikaisempien tilikausien verot		10		-37	
Laskennallisen verovelan muutos		389	390	43	-344
Voitto varsinaisesta toiminnasta			210		2 117
Voitto satunnaisten erien jälkeen			210		2 117
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta			1		10
Tilikauden voitto			210		2 128

Tase

VASTAAVAA, 1 000 e		31.12.2008		31.12.2007	
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	9	2 729	2 729	2 275	2 275
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		43 146		50 509	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		14 573		8 294	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		0	57 719	0	58 803
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	7	167 722		177 602	
Rahoitusmarkkinavälineet		503 382		449 657	
Kiinnelainasaamiset		26 028		24 245	
Muut lainasaamiset	8	4 406		5 185	
Talletukset		41 480		31 840	
Muut sijoitukset		0	743 018	0	688 528
Jälleenvakuutustalletesaamiset		0	800 737	0	747 331
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	10		48 769		57 524
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		177		419	
Vakuutusedustajilta		0	177	0	419
Jälleenvakuutustoiminnasta			18		112
Muut saamiset			1 512		3 893
			1 706		4 424
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Kalusto	9	246	246	263	263
Rahat ja pankkisaamiset			3 248		3 682
Muu omaisuus			31		31
			3 524		3 976
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat			10 308		9 225
Muut siirtosaamiset			3 684		2 916
			13 993		12 141
Vastaavaa yhteensä			871 458		827 671

Tase

VASTATTAVAA, 1 000 e		31.12.2008			31.12.2007		
Oma pääoma	11						
Osakepääoma		15 826			6 341		
Vararahasto		6 858			6 858		
Arvonkorotusraho					168		
Muut rahastot		20 526					
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus		90			1 319		
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio		23 679			21 447		
Konsernin tilikauden voitto/tappio		210			2 128		
Tilikauden voittoon sisältyvä ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta osuus poistoeron		1 228	1 438	68 418	105	2 232	38 366
Vähemmistöosuus				0			446
Pääomalainat	18			18 000			0
Vakuutustekninen vastuovelka							
Vakuutusmaksuvastuu	13	394 513			398 773		
Jälleenvakuuttajien osuus		0	394 513		0	398 773	
Korvausvastuu		336 800			326 951		
Jälleenvakuuttajien osuus		0	336 800	731 314	0	326 951	725 724
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka	14						
Vakuutustekninen vastuovelka			49 225	49 225		57 881	57 881
Jälleenvakuuttajien osuus				49 225			57 881
Velat	17						
Ensivakuutustoiminnasta			1			21	
Jälleenvakuutustoiminnasta			227			376	
Laskennallinen verovelka	12		32			465	
Muut velat			2 963	3 223		2 958	3 821
Siirtovelat	15			1 279			1 431
Vastattavaa yhteensä				872 994			830 178

Epäsuora rahoituslaskelma

1 000 e	2008	2007
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta/ voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	210	2 117
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-3 067	37 439
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonkorotukset	45 649	2 168
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot		
Pakollisen vastuuvajauksen muutos		
Suunnitelman mukaiset poistot	3 673	1 911
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		
Muut oikaisut	-5 037	-26 601
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	41 428	17 034
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	866	-3 006
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-363	1 207
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	41 932	15 235
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-436	-218
Maksetut välittömät verot	-582	-387
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	40 913	14 630
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)		
Liiketoiminnan rahavirta	40 913	14 630
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-92 135	-37 630
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	5 666	27 163
Vähemmistöosuuden lisäys/vähennys	-446	0
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-2 275	-995
Investointien rahavirta	-89 189	-11 462
Rahoituksen rahavirta		
Maksullinen osakeanti	30 011	
Lainojen nostot	32 000	0
Lainojen takaisinmaksut	-14 000	0
Oman pääoman lisäys/vähennys	-168	0
Rahoituksen rahavirta	47 842	0
Rahavarojen muutos	-434	3 168
Rahavarat tilikauden alussa	3 682	514
Rahavarat tilikauden lopussa	3 248	3 682

Tuloslaskelman liitteet

1.1 Vakuutusmaksutulo

1 000 e	2008		2007	
Ensivakuutus				
Henkivakuutus				
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	152		349	
Muu yksilöllinen henkivakuutus	1 326		1 515	
Muu kapitalisaatiosopimus	0		250	
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	6 807		9 368	
Muu ryhmähenkivakuutus	9 259	17 544	7 643	19 125
Eläkevakuutus				
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	10 669		9 691	
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	10 326		10 265	
Sijoitussidonnainen yksilöllinen ryhmäeläkevakuutus	3 736		3 559	
Muu ryhmäeläkevakuutus	30 172	54 903	20 644	44 159
Jälleenvakuutus		72 446		63 284
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		72 446		63 307
Jatkuvat vakuutusmaksut		64 104		59 137
Kertamaksut		8 342		4 147
Yhteensä		72 446		63 284
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen		57 890		49 685
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta		14 556		13 599
		72 446		63 284

1.2. Henkivakuutuksen hyvitysten ja alennusten vaikutus tulokseen

1 000 e	2008	2007
	-4 335	26 995

2. Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta

1 000 e	2008		2007	
Ensivakuutus				
Henkivakuutus	20 739		29 847	
Eläkevakuutus	41 246	61 985	38 693	68 541
Maksetut korvaukset yhteensä		61 985		68 541
Josta:				
Takaisinostot	4 629		4 968	
Säästösummien takaisinmaksut	5 409		16 150	
Muut	51 948	61 985	47 423	68 541
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista		787		1 254

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain

1 000 e	2008	2007
Maksetut korvaukset	1 112	979
Liikekulut	8 767	8 178
Sijoitustoiminnan hoitokulut	1 172	966
Muut kulut	9	59
Yhteensä	11 061	10 178

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

1 000 e	2008	2007
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	662	529
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	0	0
Muut vakuutusten hankintamenot	2 103	2 041
	2 765	2 571
Vakuutusten hoitokulut	4 121	4 331
Hallintokulut	2 220	1 630
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-339	-353
Yhteensä	8 767	8 178

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut

1 000 e	2008	2007
Palkat ja palkkiot	4 077	3 685
Eläkekulut	769	619
Muut henkilösivukulut	235	228
Yhteensä	5 081	4 532

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 e	2008	2007
Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	79	94
Eläkesitoumukset		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä 63 vuotta ja varatoimitusjohtajan lainmukainen	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu rahalainoja	
	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	96	128
Eläkesitoumukset		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Yhtiöön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeikäksi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu rahalainoja	
	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	32	28
Eläkesitoumukset		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu rahalainoja	
	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

	2008	2007
Konttorihenkilöstö	-	-
Myyntihenkilöstö	-	-
Kiinteistöhenkilöstö	-	-

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltynä toimeksiantoryhmittäin

1 000 e	2008	2007
Tilintarkastus	53	45
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	0	1
Veroneuvonta	13	0
Muut palvelut	1	0
Yhteensä	67	46

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 e	2008		2007	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	5		8	
Muut tuotot	0	5	0	8
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	654		522	
Muut tuotot	37	690	15	537
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Korkotuotot	81		66	
Muut tuotot	6 285	6 365	8 251	8 316
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	3 565		7 130	
Korkotuotot	23 360		21 682	
Muut tuotot	58 141	85 067	18 157	46 970
Yhteensä		92 127		55 832
Arvon alentumisten palautukset		5 143		1 923
Myyntivoitot		10 584		29 667
Yhteensä		107 854		87 423

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 e	2008		2007	
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
Saman konsernin yritykset	- 1 183		- 1 405	
Muut yritykset	- 4 328	- 5 511	- 5 959	- 7 364
Kulut muista sijoituksista		- 48 491		- 18 276
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Konserniyritykset	- 212		- 1	
Muut yritykset	- 224	- 436	- 217	- 218
Yhteensä		- 54 438		- 25 858
Arvonalentumiset ja poistot				
Arvonalentumiset	- 40 324		- 5 111	
Rakennusten suunnitelmapoistot	- 1 836	- 42 160	- 848	- 5 960
Myyntitappiot		- 4 918		- 2 504
Yhteensä		- 101 516		- 34 322
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua		6 338		53 100
Sijoitusten arvonkorotus	190		2 111	
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	- 10 657	- 10 467	- 1 091	1 020
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		- 4 129		54 120

4.2 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan tuotot

1 000 e	2008		2007	
Sijoitustoiminnan tuotot	301		1 166	
Sijoitustoiminnan kulut	-299		-46	
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia		2		1 120
Sijoitusten arvonkorotus	190		2 111	
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu	-10 657		-1 091	
Arvonalentumiset	-9 114		-215	
Arvonalentumisten palautukset	46	-19 536	0	805
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		-19 534		1 925

Taseen liitteet

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 e	2008 Jäljellä oleva hankintameno	2008 Kirjanpitoarvo	2008 Käypä arvo	2007 Jäljellä oleva hankintameno	2007 Kirjanpitoarvo	2007 Käypä arvo
Sijoitukset						
Kiinteistösisjoitukset						
Kiinteistöt	14 617	14 617	16 880	15 378	15 546	20 538
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	14 301	14 301	14 452	17 416	17 416	18 415
Kiinteistöosakkeet omistusyhteys- yrityksissä	12	12	72	12	12	72
Muut kiinteistöosakkeet	14 216	14 216	18 914	17 624	17 535	22 988
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	14 573	14 573	14 573	8 294	8 294	8 294
Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä	57 719	57 719	64 891	58 724	58 803	70 306
	59 443	59 443	66 539	61 391	61 391	71 572
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	167 722	167 722	174 773	177 602	177 602	219 327
Rahoitusmarkkinavälineet	503 382	503 382	507 642	449 657	449 657	440 685
Kiinnelainasaamiset	26 028	26 028	26 028	24 245	24 245	24 245
Muut lainasaamiset	4 406	4 406	4 406	5 185	5 185	5 185
Talletukset	41 480	41 480	41 480	31 840	31 840	31 840
	743 018	743 018	754 329	688 528	688 528	721 282
	800 737	800 737	819 221	747 252	747 331	791 588

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:

Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintameno- erotusta	-1 026			-1 925		
Indeksiin sidottujen lainojen tuottoa	0	-1 026		0	-1 925	
Kirjanpitoarvo sisältää						
Muita arvonkorotuksia		0			168	
		0			168	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			18 484			44 257

5.2 Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

1 000 e	2008	2007
	839	317

6. Kiinteistösijoitukset

1 000 e	2008 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2008 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
Kiinteistösijoitusten muutokset:		
Hankintameno 1.1.	67 083	8 294
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0	
Lisäykset	9 113	8 803
Vähennykset	-23 679	-2 524
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	52 517	14 573
Kertyneet poistot 1.1.	-7 760	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	6 215	
Tilikauden poistot	-323	
Kertyneet poistot 31.12.	-1 869	
Arvonalentumiset 1.1.	-8 982	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	3 963	
Tilikauden arvonalentumiset	-2 933	
Arvonalentumisten palautukset	450	
Arvonalentumiset 31.12.	-7 503	
Arvonkorotukset 1.1.	168	
Lisäykset	0	
Vähennykset	-168	
Siirrot erien välillä	0	
Arvonkorotukset 31.12.	0	
Kirjanpitoarvo 31.12.	43 146	14 573
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:		
Jäljellä oleva hankintameno	5 563	
Kirjanpitoarvo	5 563	
Käypä arvo	5 796	

7.1 Muut sijoitukset

1 000 e Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Fortum	0,01%	93 021	601	1 417	
Huhtamäki	0,12%	128 700	566	566	
Kemira	0,07%	91 400	543	543	
Kesko	0,04%	39 620	705	705	
Kone	0,02%	60 000	932	932	
Lassila & Tikanoja	0,39%	150 106	1 325	1 651	
Neste Oil	0,02%	62 905	666	666	
Nokia	0,00%	54 000	599	599	
Sanoma	0,05%	80 600	742	742	
Stockmann	0,09%	54 900	536	536	
Vacon	0,32%	48 900	342	895	
Vaisala	0,20%	30 000	663	663	
Muut			976	1 356	
Yhteensä			9 197	11 272	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Sato Oyj	1,10%	487 280	2 643	2 643	
Tapiola Pankki Oy	4,86%	2 348	5 231	5 231	
Muut			2 460	2 546	
Yhteensä			10 333	10 420	

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
Adidas	0,01%	25 000	679	679	Saksa
Carl Zeiss Meditec	0,13%	102 500	892	892	Saksa
Carrefour	0,00%	20 000	550	550	Ranska
Coca-Cola	0,00%	40 083	1 304	1 304	Yhdysvallat
Drägerwerk	0,36%	22 600	592	592	Saksa
E.ON	0,00%	45 900	777	1 305	Saksa
Ekornes	0,20%	74 120	509	509	Norja
Electricite De France	0,00%	31 000	1 287	1 287	Ranska
Eriks Group	0,20%	22 000	572	572	Alankomaat
France Telecom	0,00%	50 000	998	998	Ranska
Fresenius Medical Care	0,01%	33 000	1 099	1 099	Saksa
Gdf Suez	0,00%	38 500	1 078	1 360	Ranska
GlaxoSmithKline	0,00%	63 900	862	862	Iso-Britannia
Heineken	0,01%	25 225	552	552	Alankomaat
Johnson & Johnson	0,00%	14 700	632	632	Yhdysvallat
Medtronic	0,00%	24 000	542	542	Yhdysvallat
Pfizer	0,00%	68 500	872	872	Yhdysvallat
Roche Holding	0,00%	11 300	963	1 237	Sveitsi
Royal Dutch Shell	0,00%	58 200	1 103	1 103	Alankomaat
Sanofi-Aventis	0,00%	21 800	990	990	Ranska
Siemens	0,00%	12 000	632	632	Saksa
Statoil Hydro	0,00%	59 000	668	689	Norja
Symrise	0,05%	63 000	629	629	Saksa
Synthes	0,01%	9 200	791	826	Yhdysvallat
SCA	0,02%	138 300	849	849	Ruotsi
Telefonica	0,00%	60 000	951	951	Espanja
TeliaSonera	0,00%	169 876	598	598	Ruotsi
Tesco	0,00%	245 000	926	926	Iso-Britannia
Total	0,00%	29 600	1 053	1 152	Ranska
Vivendi	0,00%	45 000	1 047	1 047	Ranska
Zimmer Holdings	0,01%	26 800	778	778	Yhdysvallat
Muut			3 516	3 883	
Yhteensä			29 289	30 897	

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Sijoitusrahastot					
Aventum Global Reit			1 646	1 646	Suomi
CAAM Dynarbitrage VAR 8			820	820	Luxemburg
Deutsche Bank Croci Japan			1 311	1 311	Iso-Britannia
Fourton Odysseus			786	821	Suomi
Fourton Stamina			792	866	Suomi
Liongate Multi-Strategy Fund Segregated Portfolio			2 532	2 532	Luxemburg
Ram Partners Diversified Fund I			2 945	2 945	Suomi
Robeco Lux-o-rente			522	626	Ranska
Tapiola Aasia-Tyynimeri			1 088	1 088	Suomi
Tapiola Eurooppa			927	968	Suomi
Tapiola High Yield			6 738	6 738	Suomi
Tapiola Hyvinvointi			1 797	1 797	Suomi
Tapiola Japani			1 674	1 674	Suomi
Tapiola Kassakorko			5 002	5 163	Suomi
Tapiola Kehittyvät Markkinat			2 007	2 637	Suomi
Tapiola Kiinteistö			2 003	2 003	Suomi
Tapiola Lyhytkorko			19 652	19 868	Suomi
Tapiola Pitkäkorko			8 043	9 071	Suomi
Tapiola Suomi			756	756	Suomi
Tapiola Trendi			783	830	Suomi
Tapiola USA			1 905	1 905	Suomi
Tapiola Yrittyskorko			7 270	7 270	Suomi
Tapiola 2035			707	707	Suomi
Ubam Nb Us Equity Value-Ac			1 179	1 179	Luxemburg
Muut			2 310	2 416	
Yhteensä			75 192	77 635	

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Pääomasijoitusrahastot					
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV			543	543	Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic			2 368	2 368	Luxemburg
Apax Europe VII - B, L.P.			889	889	Iso-Britannia
AXA LBO Fund IV			598	598	Ranska
Capman Equity VII A L.P.			616	723	Guernsey
Capvis Equity III L.P.			612	612	Jersey
Eqvitec Technology Fund II Ky			746	746	Suomi
European Added Value Fund, L.P.			3 289	3 289	Iso-Britannia
Indigo Capital V L.P.			1 067	1 067	Iso-Britannia
Industri Kapital 2000 Limited Partnership XI			834	981	Jersey
Industri Kapital 2004 Limited Partnership I			635	635	Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III			611	611	Jersey
ING Real Estate European Industrial Fund C.V.			2 592	2 592	Alankomaat
MB Equity Fund III Ky			701	759	Suomi
MGP Europe Fund III L.P.			502	502	Iso-Britannia
Partners Group Secondary L.P.			634	828	Yhdysvallat
Paul Capital Top Tier Investments III, L.P.			735	737	Yhdysvallat
PBW II Real Estate Fund S.A.			1 356	1 356	Luxemburg
The PanEuropean Property Limited Partnership			4 769	4 769	Iso-Britannia
Tapiola KR I Ky			8 883	8 883	Suomi
Tapiola KR III Ky			4 717	4 717	Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership			1 379	1 379	Iso-Britannia
Muut			4 633	4 964	
Yhteensä			43 711	44 549	

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä

167 722

174 773

7.2. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Kotivaltio	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Sijoitusrahastot			
Seligson Eurooppa -indeksirahasto A	Suomi	755	755
Seligson Suomi-indeksirahasto	Suomi	960	960
Seligson Global Top 25-A	Suomi	1 142	1 142
Seligson Global Top 25 Pharmaceuticals	Suomi	828	828
Tapiola Eurooppa	Suomi	3 265	3 265
Tapiola High Yield	Suomi	928	928
Tapiola Hyvinvointi	Suomi	1 265	1 265
Tapiola Kassakorko	Suomi	886	886
Tapiola Kehittyvät Markkinat	Suomi	2 445	2 445
Tapiola Lyhytkorko	Suomi	1 880	1 880
Tapiola Maailma 50	Suomi	3 550	3 550
Tapiola Maailma 80	Suomi	2 800	2 800
Tapiola Pitkäkorko	Suomi	2 457	2 457
Tapiola Trendi	Suomi	1 894	1 894
Tapiola Tulevaisuus	Suomi	785	785
Tapiola 2010	Suomi	3 216	3 216
Tapiola 2015	Suomi	4 843	4 843
Tapiola 2020	Suomi	5 150	5 150
Tapiola 2025	Suomi	5 514	5 514
Tapiola 2035	Suomi	1 083	1 083
Muut		3 117	3 117
Yhteensä		48 762	48 762
Muut sijoitukset		8	8
Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset		48 769	48 769

8. Muut sijoitukset

8.1. Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltynä

1 000 e	2008	2007
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	4 406	4 492
Muut lainasaamiset yhteensä	4 406	4 492

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

1 000 e	2008 Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot	2008 Kalusto
Hankintameno 1.1.	5 470	1 035
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-490	0
Lisäykset	2 239	49
Vähennykset	0	-360
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	7 219	724
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-3 195	-772
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	490	0
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0	347
Tilikauden poistot	-1 785	-53
Kertyneet poistot 31.12.	-4 490	-478
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 729	246

10. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

1 000 e	2008 Alkuperäinen hankintameno	2008 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)	2007 Alkuperäinen hankintameno	2007 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	57 682	48 762	46 148	56 764
Rahat ja pankkisaamiset	8	8	760	760
Kertyneet korot	0	0	1	1
Yhteensä	57 690	48 769	46 909	57 524
Etukäteen hankitut sijoitukset	0	0	0	0
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelkaa vastaavat sijoitukset	57 690	48 769	46 909	57 524
Rahat ja pankki- yms saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu	8		760	

11.1. Oman pääoman muutokset

1 000 e	1.1.2008	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2008
Osakepääoma	6 341	9 485	0	15 826
Arvonkorotusrahasto	168	0	-168	0
Vararahasto	6 858	0	0	6 858
Osakeanti	0	30 011	-30 011	0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	0	20 526	0	20 526
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	1 319	0	-1 228	90
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio	21 447	2 232	0,00	23 679
Konsernin tilikauden voitto/tappio	2 128	210	-2 128	210
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta	105	1 124	0	1 228
	2 232	1 334	-2 128	1 438
Oman pääoman muutokset yhteensä	38 366	63 587	-33 535	68 418

11.2. Arvonkorotusrahaston erittely

1 000 e	1.1.2008	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2008
Arvonkorotusrahasto 1.1.				168
Lisäykset				0
Arvonkorotusten peruutukset				-168
Arvonkorotusrahasto 31.12.				0
Josta käyttöomaisuuteen liittyvää				

11.3. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

1 000 e	1.1.2008	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2008
Tilikauden voitto				1 438
+ Muu vapaa oma pääoma tasanimikkeittäin				
Varmuusrahasto				0
Vararahasto				0
Käyttörahasto				0
Muut vapaat rahastot				20 526
Edellisten tilikausien voitto				23 679
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus				90
Muu vapaa pääoma yhteensä				44 295
- Taseen osoittama tappio				0
- Yhtiöjärjestyksen mukaan vararahastoon siirrettävä tai muutoin jakamatta jätettävä määrä				
- Muut jakokelvottomat erät				
- Määrä, joka konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätössiirroista on konsernitilinpäätöksessä merkitty omaan pääomaan				-90
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä				45 643

12. Tilinpäätössiirtojen kertymä ja konsernireservin muutokset

1 000 e	2008	2007
Poistoero		
Kertynyt poistoero 1.1.	1 335	1 414
Lisäykset	169	35
Vähennykset	-1 381	-115
Kertynyt poistoero 31.12.	122	1 335
Vapaaehtoiset varaukset		
Luottotappiovaraus 1.1.	454	539
Vähennykset	-454	-84
Luottotappiovaraus 31.12.	0	454
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	122	1 789
Jaettu		
Omaan pääomaan	-90	-1 319
Vähemmistöosuuteen	0	-5
Laskennalliseen verovelkaan	-32	-465
	0	0
Verokanta	26%	26%

13. Vakuutusmaksuvastuu

1 000 e	2008	2007
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuusta vähennetyt aktivoidut hankintamenot (zillmeeraus)		
Henkivakuutus	0	0
Eläkevakuutus	0	0
	0	0

14. Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka

1 000 e	2008	2007
Vakuutustekninen vastuovelka		
Vakuutusmaksuvastuu	49 086	57 752
Korvausvastuu	139	129
Yhteensä	49 225	57 881

15. Laskennalliset verovelat

1 000 e	2008	2007
Poistoeron ja varausten jaosta aiheutunut laskennallinen verovelka	32	465

16. Saamiset ja velat

16.1. Saamisten erittely

1 000 e	2008	2007
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	239	9
	239	9

16.2. Velkojen erittely

1 000 e	2008	2007
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat	0	15
	0	15

16.3 Siirtovelkojen erittely

1 000 e	2008	2007
Ennakkoon maksetut vakuutusmaksut	94	67
Velat henkilöstölle	889	892
Johdannaisten arvostustappio	59	330
Muut siirtovelat	236	144
	1 279	1 433

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat taseen liitetiedot

16.1. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

1 000 e	2008	2007
Johdannaissopimukset		
Korkojohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet		
Kohde-etuus	81 000	60 000
Käypä arvo		
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet		
Kohde-etuus	10 315	36 431
Käypä arvo	839	317
Arvonlisäverovastuut		
Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyvä ryhmän vastuu		
Yhteistoimintayritykset	1 893	1 065
	1 893	1 065
Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus	122	45
Muut vastuusitoumukset		
Merkintäsitoumukset	69 479	49 236
Ostositoumukset	300	0

18.1. Lähipiirilainat

Rahalainat vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhteisön taikka vakuutusyhtiössä määräysvaltaa käyttävän yhteisön tai säätiön tai tällaisen yhteisön tai säätiön määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön toimitusjohtajalle, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle tai tilintarkastajalle tai näiden VYL 12 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuille sukulaisille.

Yhtiö ei ole antanut otsikossa mainittua rahalainaa.

Rahalainat sille, jolla osakkeen tai takuusuuden omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla on tai voi olla vähintään 10 prosenttia vakuutusyhtiön osakkeista, takuusuuksista tai osakkeiden tai takuusuuksien tuottamasta äänimäärästä taikka vastaava omistus tai äänivalta vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvassa yhteisössä.

Yhtiö ei ole antanut otsikossa mainittua rahalainaa.

18.2. Pääomalainat

Velkoja

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola

Lainan pääoma

18.000.000 euroa

Pääasialliset lainaehdot

Lainasopimus on voimassa toistaiseksi. Velkojalla on oikeus irtisanoa laina viiden vuoden irtisanomisaikaa noudattaen. Laina voidaan kuitenkin maksaa irtisanomisajan päätyttyä takaisin vain siltä osin kuin velallisen vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää velallisen viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudemman tilinpäätöksen sisältämän taseen mukaisen tappion määrän ja velallinen lainan maksamisen jälkeen täyttää vakuutusyhtiölain 11 luvun mukaiset vakavaraisuusvaatimukset.

Lainan vuotuinen korko määräytyy 12 kuukauden Saksan valtiolainan koron (GTDEM1YR) mukaisesti lisätynä 4,25 prosentin marginaalilla.

Lainalle voidaan maksaa korkoa tai muuta hyvitystä vain siltä osin kuin velallisen vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää velallisen viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudemman tilinpäätöksen sisältämän taseen mukaisen tappion määrän. Jos korkoa ei voida maksaa, siirtyy se maksettavaksi ensimmäisen sellaisen tilinpäätöksen jälkeen, jonka perusteella korkoa voidaan maksaa.

Pääomalainasopimuksen ehtoja voidaan muuttaa ainoastaan Finanssivalvonnan suostumuksella.

Lainalla ei ole vakuutta.

Tunnusluvut

Milj. euroa	2008	2007	2006	2005	2004
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liikevoitto	2,8	28,3	21,9	20,2	19,1
sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	4,1	24,1	20,3	18,3	21,4
Kokonaistulos	-22,6	3,5	16,2	42,8	28,3
Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina	-0,2	3,1	4,8	8,6	7,0
Henkilöstömäärä ¹⁾	-	-	-	-	-

Milj. euroa	2008	2007	2006	2005	2004
Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	72,4	63,3	60,6	59,6	50,4
Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta	129,3	130,6	102,4	115,2	129,2
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	1,3	1,3	1,0	1,2	1,1
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	100,9	81,0	103,8	104,4	79,9
VYL 11 luvun 12§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	34,8	35,0	32,7	31,5	25,4
Tasoisuusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	33,0	25,7	26,9	18,9	29,4
Vakavaraisuuspääoma	133,9	107,2	131,2	123,7	109,8
Vakavaraisuusaste prosentteina vastuuvälästä	18,8	15,0	19,2	18,6	17,9

¹⁾ Henkilöstö on työsuhteessa vuodesta 2008 alkaen Tapiola-ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin. Yhtiön toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja ovat työsuhteessa Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolaan ja Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolaan.

Tulosanalyysi

1 000 e	2008	2007	Muutos	Muutos-%
Vakuutusmaksutulo	71,0	61,8	9,2	14,8
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	-4,1	54,1	-58,3	-107,6
Maksetut korvaukset	-61,4	-67,8	6,4	-9,5
Vastuuvälän muutos ennen (asiakasetujen) ja tasoisuusmäärän muutosta	6,0	-11,6	17,6	-151,9
Liikekulut	-8,8	-8,2	-0,6	7,2
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-	-	-	-
Vakuutustekninen tulos ennen lisätujen (asiakasetujen) ja tasoisuusmäärän muutosta	2,7	28,3	-25,5	-90,4
Muut tuotot ja kulut	0,1	-0,0	0,1	-380,0
Osuus osakkuusyritysten voitosta tai tappiosta	0	0	0	-29,4
Liikevoitto	2,8	28,3	-25,5	-90,2
Tasoisuusmäärän muutos	-7,3	1,2	-8,5	-722,2
Lisäedut (asiakasedut)	4,3	-27,0	31,3	-116,1
Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä	-0,2	2,5	-2,6	-107,3
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-0,2	2,5	-2,6	-107,3
Tuloverot ja muut välittömät verot	0,4	-0,3	0,7	-213,3
Vähemmistöosuudet	0	0	-0,0	-93,9
Tilikauden voitto	0,2	2,1	-1,9	-90,1
Liikevoitto	2,8	28,3	-25,5	-90,2
Sijoitusten arvostuserojen muutos	-25,3	-24,8	-0,5	1,8
Arvostuserojen muutos	-0,2	0	-0,2	0
Kokonaistulos	-22,6	3,4	-26,1	-749,3

Tytäryritykset ja osakkuusyrietykset 31.12.2008

Tytäryritykset		Kotipaikka	Omistusosuus
Kiinteistö Oy	Hyvinkään Maa	Espoo	100,0 %
Kiinteistö Oy	Mikkelin Graanintie 6	Mikkeli	100,0 %
Kiinteistö Oy	Oulun Kallisensuora	Espoo	100,0 %
Oy	Rekra	Espoo	100,0 %
Ky	Sasnep	Espoo	100,0 %
Kiinteistö Oy	Tammimaa	Espoo	100,0 %
Oy	Tietotaitotalo	Espoo	100,0 %
Asunto Oy	Vantaan Teeritie 2	Vantaa	100,0 %
Kiinteistö Oy	Väylän varsi	Espoo	100,0 %
Osakkuusyrietykset		Kotipaikka	Omistusosuus
Kiinteistö Oy	Mariankatu 27	Kokkola	20,5 %

Ehdotus tuloksen käsittelystä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden tulos 0,00 euroa jätetään voitto-/tappiutilille.

Mikäli hallituksen ehdotus tuloksen käsittelystä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Osakepääoma	15 826 000,00
Vararahasto	6 858 388,47
Muut rahastot	20 525 540,00
Edellisten tilikausien voitto	25 173 621,61
	68 383 550,08

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Espoossa 27. päivänä helmikuuta 2009

Asmo Kalpala

Arto Jurttila

Antti Calonius

Jari Saine

Minna Kohmo
Toimitusjohtaja

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Espoossa 19. päivänä maaliskuuta 2009

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Juha Tuomala
KHT

Hannu Pellinen
KHT

Tilintarkastuskertomus

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolan yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2008. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei

ole olennaisia virheellisyyksiä ja että emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet vakuutusyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Espoossa 12. päivänä maaliskuuta 2009

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Juha Tuomala
KHT

Hannu Pellinen
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Perehdyttyään tilinpäätökseen, konsernitilinpäätökseen ja tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2008 hallintoneuvosto ehdottaa, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja hallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelystä hyväksytään.

Espoossa 19.3.2009

Marjut Nordström
hallintoneuvoston
puheenjohtaja